№ 95 (4142)

6 снежня 2016 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

www.nv-online.info

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

«Народная Воля»
в Twitter www.twitter.com/narodnaya_volya
в Facebook www.facebook.com/nv.online.info
в Vkontakte www.vk.com/nvonlineinfo

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

У Мінску з трохдзённым візітам знаходзіцца старшыня Сената Польшчы Станіслаў Карчэўскі

У складзе польскай дэлегацыі – сенатары Яніна Сагатоўска, Станіслаў Гогач, Анджэй Місёлек, Лешэк Пяхота і дэпутат Адам Андрушкевіч – сустаршыня польска-беларускай парламенцкай групы.

Фота Sputnik.by.

Дзяліць нам няма чаго

Высокага госця запрасіў у нашу краіну ягоны калега – старшыня Савета Рэспублікі **Міхаіл Мясніковіч**. Ён сустракаў Карчэўскага ў Нацыянальным аэрапорце. А першая гутарка спікера польскага Сената была ўчора з **Аляксандрам Лукашэнкам**.

І літаральна на першых яе хвілінах было сказана пра намер самага актыўнага дыялогу Беларусі з Польшчай.

«Вельмі спадзяюся і амаль упэўнены, што ваш візіт у Беларусь будзе пачаткам самага актыўнага дыялогу паміж нашымі краінамі, – вітаў Карчэўскага Лукашэнка. – *Пры ўсіх інтарэсах Польшчы і Беларусі, пагадзіцеся, дзяліць нам няма чаго. Мы заўсёды жылі ў дружбе і згодзе. У нас вельмі блізкая, а часам агульная гісторыя. І паколькі часам узнікаюць пытанні з боку Польшчы, можа быць, у нас у часткі насельніцтва ў дачыненні да нашай агульнай гісторыі, я вас хачу запэўніць, што мы заўсёды будзем адкрыты. Мы гатовы адказваць заўсёды на пытанні і запыты польскага боку».*

ДАЛІКАТНЫЯ ТЭМЫ

Пасля Лукашэнкі – Някляеў, Статкевіч і іншыя

Графік візіту польскага госця ў Беларусь даволі насычаны – сустрэчы з Міхаілам Мясніковічам, старшынёй Палаты прадстаўнікоў **Уладзімірам Андрэйчанкам**, студэнтамі і выкладчыкамі філфака БДУ, наведванне РНПЦ дзіцячай анкалогіі і г.д.

Візіт афіцыйны, але сёння Станіслаў Карчэўскі наведае Курапаты, да якіх ва ўлад своеасаблівае стаўленне, сустрэнецца з апазіцыйнымі палітыкамі, сярод якіх – Мікола Статкевіч, Уладзімір Някляеў, Аляксандр Мілінкевіч, Станіслаў Шушкевіч, Юрась Губарэвіч, Павел Севярынец і іншыя. Апошні, дарэчы, дадзены візіт назваў *«здрадай ідэалам дэмакратыі»*.

Праўда, першым пра тое, што бакі *«не павінны абмінаць далікатныя тэмы»*, загаварыў Міхаіл Мясніковіч. І адну з іх акрэсліў так: карта паляка *«не павінна наносіць шкоду інтарэсам маёй краіны». «Гэтае пытанне патрабуе сур'ёзнага вывучэння на ўзроўні экспертаў,* – заявіў Мясніковіч. – *Такая палітыка стымулюе эміграцыю моладзі, высокакваліфікаваных спецыялістаў з Беларусі ў Польшчу».*

Сёння, паводле неафіцыйных дадзеных, уладальнікамі карты з'яўляюцца каля 10% насельніцтва Беларусі. Карта паляка дае яе ўладальнікам шэраг правоў – лягчэй уладкавацца на працу ў Польшчы, атрымаць від на жыхарства і г.д. Прычым дзяржчыноўнікам і дэпутатам усіх узроўняў забаронена атрымліваць гэты дакумент.

Што яшчэ да "далікатных тэм", то польскі бок у сваю чаргу выказваў спадзяванне, што падчас візіту атрымаецца абмеркаваць магчымасць завяршэння спрэчак вакол Саюза палякаў у Беларусі.

Ігар ЗАЛЕСКІ.

ШТРЫХ

Фота http://zw.lt.

Трэці партнёр

Аляксандр Лукашэнка падчас сустрэчы са Станіславам Карчэўскім адзначыў, што Беларусі і Польшчы *"неабходна ўзнімаць палітычныя адносіны на ўзровень эканамічных"*.

Польшча сёння з'яўляецца трэцім партнёрам Беларусі па тавараабароце пасля Расіі і Украіны. І трэба адзначыць, што ў студзені–верасні тавараабарот паміж краінамі вырас яшчэ на 9,8% у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года – да 1,52 мільярда долараў.

У спісе краін-экспарцёраў Польшча займае шостую пазіцыю, а імпарту ў нашу краіну больш, чым з Польшчы, пастаўляецца толькі з Расіі і Кітая. З 2000 года беларускі экспарт у Польшчу вырас у 2,8 раза, імпарт з Польшчы – у 4,8 раза.

БЛІЦ-КАМЕНТАРЫЙ

2016 год можна назваць годам прарыву ў беларуска-польскіх адносінах, якія доўгі час – пасля прэзідэнцкіх выбараў 2010 года і разгону Плошчы – былі даволі напружаныя.

Цяперашні візіт спікера польскага Сената Станіслава Карчэўскага – адно са звёнаў у ланцугу сустрэч і мерапрыемстваў на самым высокім узроўні, якія назіраюцца апошнім часам. У сакавіку Беларусь наведаў міністр замежных спраў Польшчы **Вітальд Вашчыкоўскі.** У кастрычніку ў сваю чаргу адбыўся рабочы візіт у Варшаву міністра замежных спраў Беларусі **Уладзіміра Макея.** Таксама ў кастрычніку прайшло яшчэ адно знакавае мерапрыемства – беларуска-польскі эканамічны форум "Добрасуседства-2016", адкрываць які прыехаў намеснік прэм'ер-міністра Польшчы, міністр развіцця і фінансаў **Матэвуш Маравецкі.** Прычым спачатку Маравецкі сустрэўся з Аляксандрам Лукашэнкам, а потым паўдзельнічаў у працы форуму. Падчас адкрыцця форуму Міхаіл Мясніковіч уручыў букет кветак амбасадару Польшчы **Конраду Паўліку** – павіншаваў дыпламата з 40-годдзем.

І вось візіт спікера Станіслава Карчэўскага.

– *Чым патлумачыць гэтае збліжэнне паміж Варшавай і Мінскам? Я думаю, галоўная прычына ў палітыцы Масквы,* – выказвае сваё меркаванне эксперт па пытаннях знешняй палітыкі і бяспекі **Андрэй Фёдараў**. – *Пасля акупацыі Крыма, агрэсіі на ўсходзе Украіны Захад, і Польшча ў прыватнасці, пачалі хвалявацца наконт сваёй бяспекі і спрабуюць усялякімі мерамі супрацьстаяць Расіі. Адна з такіх мер – спроба ўтрымаць Беларусь ад вельмі цеснага саюза з Масквой.*

У Мінску, зразумела, гучаць заявы, што дадзеныя кантакты – гэта найгоршае праяўленне real politic. Але, на мой погляд, даваць такія адназначныя ацэнкі не зусім правільна. Ёсць і ценявыя бакі гэтых кантактаў, ёсць і пазітыўныя. Вядома, хвалюе тое, што сустрэчы адбываюцца на фоне таго, што сітуацыя ў Беларусі і з правамі чалавека, і са свабодамі не вельмі змянілася. Думаю, што Захад таксама гэта выразна разумее. Але, з іншага боку, Еўропа лічыць няправільным падштурхоўваць Мінск у абдымкі Крамля і спрабуе выбіраць паміж дрэнным і вельмі дрэнным.

На мой погляд, на дадзеным этапе нельга выключаць і верагоднасць хуткай сустрэчы прэзідэнтаў Польшчы і Беларусі, пра што два гады таму нават і гаворкі не магло быць. Я не ўпэўнены наконт двухбаковых візітаў, але сустрэча ў рамках саміту, напрыклад, Усходняга партнёрства ў 2017-м у Брусэлі – гэта цалкам рэальна.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

ПЕРШЫЯ ВЫНІКІ

Прагаласавалі і падпісалі...

Учора члены Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі ўхвалілі праект закона аб ратыфікацыі пагаднення паміж урадамі Беларусі і Польшчы аб супрацоўніцтве ў галіне адукацыі. Падчас адмеркавання законапраекта Станіслаў Карчэўскі сядзеў у прэзідыуме.

У дакуменце пазначаны планы па развіцці адносін паміж ВНУ, абмене студэнтамі і ўзаемных стажыроўках выкладчыкаў, аб развіцці вывучэння беларускай і польскай моў у краінах-суседзях. Акрамя таго, прадугледжваецца, што студэнты нацыянальных меншасцяў могуць быць прыняты ў ВНУ іншай краіны без уступных экзаменаў – толькі на аснове ацэнкі ведаў імі мовы, на якой будзе весціся навучанне.

Таксама ўчора Нацыянальная акадэмія навук Беларусі і Польская акадэмія навук падпісалі пагадненне аб навуковым супрацоўніцтве.

У НУМАР!

Аляксандр Косінец вызвалены ад пасады кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта

Паводле афіцыйнай інфармацыі – "у сувязі з пераходам на іншую работу".

BELTA.BY

Як паведамляе прэс-служба кіраўніка краіны, адпаведны ўказ **Аляксандр Лукашэнка** падпісаў 5 снежня.

Таксама вызвалены ад пасады ў сувязі з пераходам на іншую работу і першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта **Канстанцін Мартынецкі**.

Выконваючым абавязкі кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта прызначаны **Валерый Міцкевіч**.

ВЕРСІЯ

Вырашаць праблему з Масквой будзе Сідорскі?

BELTA.BY

Адна з магчымых прычын адстаўкі Косінца – яго неканкурэнтаздольнасць у святле новых задач, якія могуць быць пастаўлены перад Адміністрацыяй прэзідэнта. Такая версія выказана ў каментарыях **naviny.by**: "Хутчэй за ўсё, прэзідэнцкаму глаўку, які з'яўляецца асноўным генератарам эканамічнай палітыкі, сёння патрэбна больш аўтарытэтная фігура".

Сайт сцвярджае: "Косінец усё ж паводле адукацыі ўрач, хаця і мае вялікі кіраўніцкі досвед, у тым ліку і ва ўрадзе. Сёння ж патрэбны чалавек, які ведае беларускую эканоміку не па чутках. Магчыма, такім чалавекам стане **Сяргей Сідорскі** – былы прэм'ер-міністр, які ўзначальваў урад сем гадоў, у тым ліку ў перыяд пачатку эканамічнага крызісу і пацяплення адносін з Захадам напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў 2010 года".

БЛІЦ

У Беларусі зноў загаварылі пра тое, што трэба ўнесці змяненні ў Канстытуцыю. Пры гэтым на розныя лады абмяркоўваецца ідэя падаўжэння паўнамоцтваў прэзідэнта краіны і дэпутатаў.

Нагадаем, першым пра магчымы перагляд Канстытуцыі выказаўся Аляксандр Лукашэнка, звяртаючыся да дэпутатаў парламента: "З'явіліся новыя праблемы, выклікі. Ды і час, напэўна, патрабуе чагосьці новага. І пачынаць трэба з галоўнага, калі мы адважымся на гэта. Нам трэба стварыць групу мудрацоў, юрыстаў, якія прааналізуюць Асноўны закон. І, калі трэба будзе, мы на гэта пойдзем".

Апошні раз Канстытуцыя ў Беларусі мянялася ў 2004 годзе. Тады з яе па выніках рэферэндуму прыбралі абмежаванне ў два тэрміны для прэзідэнта. Цяпер некаму гэтага замала.

"Народная Воля" звярнулася да шэрагу асоб з наступным пытаннем:

А вы згодны з тым, каб павялічыць тэрмін дэпутацкіх паўнамоцтваў да пяці гадоў, а прэзідэнцкіх – да сямі?

Вольга АБРАМАВА, экс-дэпутат Палаты прадстаўнікоў:

– Я не веру, што гэта рэальна. Мне цяжка паверыць у тое, што ва ўлады настолькі адмовілі тармазы, што яна рыхтуе сабе палітычнае самагубства. Мне здаецца, не варта браць да галавы любую дурноту, якую хтосьці агучвае. У Беларусі не тая сітуацыя, каб займацца паўторам эксперыментаў, якія праводзіліся ў значна больш спрыяльныя часы і пры іншых адносінах людзей да ўлады. Дрэнна можа скончыцца.

Антон АСТАПОВІЧ, старшыня Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры:

– Я ўвогуле працягнуў бы тэрмін дзеяння парламента да дзесяці год, а прэзідэнцкі зрабіў пажыццёвым. Жартую, канешне! А калі сур'ёзна, то я да такіх ідэй стаўлюся негатыўна. І шчыра не разумею: няўжо некаторыя людзі яшчэ не нажэрліся ўладай і гатовы перайсці ўсе межы дазволенага і разумнага?

Але саме цікавае будзе, што калі такі рэферэндум адбудзецца, то 95 працэнтаў беларусаў за гэта нібыта прагаласуюць. Відаць, менавіта таму Лідзію Ярмошыну і не адправілі на пенсію, а пакінулі на баявым пасту. Бо без яе такія лічбы зрабіць будзе вельмі складана.

Марына ПАЎЛОВІЧ, эканаміст:

– Я супраць! Жыццё такое кароткае, 10 гадоў – вялікі тэрмін. За гэты час можна паспець рэалізаваць усе свае ідэі. І для дэпутатаў таксама заседжвацца пяць гадоў на адным месцы – зашмат. Яны і самі губляюць прафесійную кваліфікацыю, і на праблемы людзей перастаюць адгукацца.

Яраслаў БЕРНІКОВІЧ, грамадскі актывіст:

– Я па-філасофску да гэтага стаўлюся. У нас прэзідэнт не мяняецца ўжо больш за 20 гадоў. Таму якая розніца, колькі ён будзе кіраваць паводле закона? Калі выбары будуць праходзіць па такой жа сістэме, як цяпер, то, можа, для дзяржавы гэта будзе і добра. Менш выдаткаў на выбары, якіх, па сутнасці, няма. Танней для падаткаплацельшчыкаў.

А калі зменіцца выбарчае заканадаўства і выбары будуць сумленныя і справядлівыя, то, вядома, я супраць падаўжэння тэрмінаў паўнамоцтваў парламента і прэзідэнта. На мой погляд, два тэрміны па чатыры гады для дэпутата – цалкам дастаткова. Для прэзідэнта 10 гадоў – і хопіць! Інакш тыя, хто ў 1994 годзе выбіраў (ці не выбіраў) Лукашэнку, пры іншым прэзідэнце могуць і не пажыць...

Аляксандр БУХВОСТАЎ, старшыня Свабоднага прафсаюза металістаў:

– На мой погляд, няма ніякай неабходнасці ў павелічэнні прэзідэнцкага тэрміну. Гэтак жа сама скажу і пра парламент – ён наогул ніякай ролі ў жыцці беларускага грамадства не іграе, ад меркавання дэпутатаў у нас нічога не залежыць. І ўвогуле, пакуль не будзе дэмакратычных выбараў, гэтыя маніпуляцыі з тэрмінамі нічога не даюць. Аляксандру Лукашэнку, відаць, хочацца ў 2020 годзе зноў пайсці на выбары, але ён разумее, што да гэтага часу сітуацыя ў эканоміцы можа значна пагоршыцца. Вось і шукае выхады... Так што я думаю, што перапісванне Канстытуцыі – проста спроба чарговай палітычнай афёры.

Юрый КІВАК, ваенны пенсіянер:

– Я ад палітыкі далёкі, але, мяркую, перапісаць Канстытуцыю хочуць у інтарэсах канкрэтных людзей. І калі такі рэферэндум адбудзецца, у прэзідэнта зноў пачнецца адлік новага тэрміну...

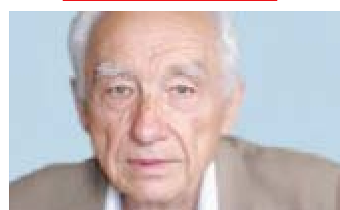
Сяргей ЗАКОННІКАЎ, паэт, лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі:

– Я згаджаюся з тымі, хто гаворыць, што ў сённяшняй Беларусі ўвогуле трэба адмяняць усе выбары. Не трэба траціць народныя грошы. Захацелі дыктатара, выгадавалі яго – цяпер жывіце пры ім да той пары, пакуль ён не памрэ ці пакуль яго не скінуць пры дапамозе дварцовага перавароту. Гэта, канешне, жарт і сарказм. Але я настолькі ўжо адурэў ад глупства, якое творыцца ў нашай краіне, што проста не ведаю, які тут можа быць яшчэ каментарый...

Калі сур'ёзна, дык улада проста блытае сябе з законам. І калі пычынаецца кіраванне пры дапамозе дэкрэтаў, указаў, інструкцый, якіх у нас мільёны, гэта ўсё выліваецца ў тое, што знікае ўсялякі давер і павага да такой улады. Дый адкуль будзе павага да ўлады, калі ўсе ведаюць, што яна выбіраецца незаконна?..

Марына КОКТЫШ.

ПАЗІЦЫЯ

Васіль ЗУЁНАК, паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі імя Янкі Купалы:

«Я ўжо выпісаў «Народную Волю» на першае паўгоддзе 2017 года»

– Я выпісваю "Народную Волю", таму што на яе старонках заўсёды можна знайсці праўдзівую і аператыўную інфармацыю. Пачытаеш нумар – і маеш поўную карціну таго, што робіцца ў грамадстве. Гэта самае галоўнае.

Падабаецца, што "Народная Воля" выказвае розныя меркаванні, дае нагоду для роздуму.

Вельмі хацеў бы, каб у бліжэйшы час "Народная Воля" перайшла на штодзённы выхад. І каб не згубіла сваёй вастрыні!

МЫСЛИ ВСЛУХ

Владимир ГОНЧАРИК,
экс-кандидат на должность президента
Республики Беларусь (2001 г.)

О нашей жизни

«Свои» и «чужие»

Пытаясь укрепить пошатнувшуюся веру народа в завтрашний счастливый день, глава государства както сослался на… Христа. Тот, вспомните Библию, в сложной ситуации увещевал апостола: *«Маловерный! Зачем усомнился?»*

Смысл понятен: не сомневайтесь, граждане, даже в кризисное время верным путем идем.

Действительно, историческим опытом выработано немало ценных истин и советов. Вероятно, ко многим из них полезно было бы прислушаться и сегодня при решении многообразных проблем государства и общества. Не зря утверждается, что *«изучение истории является началом политической мудрости»*.

Но нынешние правители Беларуси своеобразно подходят к использованию библейских канонов и исторических параллелей. Похоже, они зациклились на примитивной демагогии, которая рассчитана на простачков или вообще забитых, необразованных людей.

Уже сколько лет мы слышим одно и то же: в спокойной Беларуси действует «пятая колонна». Такая версия старательно тиражируется государственными СМИ. Собирательный образ «врагов народа» из представителей демократической оппозиции – политических партий, общественных организаций, независимых профсоюзов и негосударственной прессы – весьма красочен: «предатели», «отморозки», «отщепенцы», «негодяи», «жулики от политики». Участь многих их политических оппонентов, в том числе и экс-кандидатов в президенты, – навешивание оскорбительных ярлыков, шельмование, обыски, аресты, суды…

Примечательно: как только в стране обострятся экономическая или политическая ситуация или намечаются очередные выборы, сразу же активизируются поиски внутренних и внешних «врагов-супостатов». В публичной политике становится больше истерии, хамства, унижения человеческого достоинства. В общем, чем хуже дела в авторитарном государстве, тем жестче язык и действия власть имущих.

Надо признать, «изящная» риторика последней избирательной кампании отличалась большей сдержанностью. «Недоброжелатели», «деструктивные элементы» – эти слова были, пожалуй, самыми экспрессивными определениями. И впервые оппоненты не оказались за решеткой. Возможно, и некого было… Но, судя по последним высказываниям А.Г., обольщаться не стоит. Оппозиция по-прежнему остается врагом.

Логично предположить: в ближайшей перспективе «своими», как и прежде, будут мужественно противостоять «истинные друзья» того же народа. В первых рядах – высокопоставленные чиновники и «отфильтрованные» депутаты, «идеологи» одного направления, функционеры ряда общественных провластных организаций. Если пользоваться схожими эпитетами – апологеты, приспешники авторитарного режима. На их долю – престижные должности, награды, высокие оклады и пенсии. Правда и то, что время от времени некоторые из них подвергаются публичной порке и наказаниям за различные упущения, правонарушения.

Несомненно, в этой среде немало порядочных людей, толковых работников, добросовестно выполняющих свои обязанности. Вероятно, не все они искренне разделяют идеалы нынешней власти. Но хватает и приспособленцев, лизоблюдов. Впрочем, подобные проявляются, чего греха таить, и в среде оппозиции.

Время от времени случаются метаморфозы. Иной чиновник, преданно служивший, начинает сомневаться в правильности строго выверенного курса, осмеливается высказать собственное мнение. Не дай бог попытается без санкции участвовать, скажем, в выборах! Такое не прощается. Такой смельчак автоматически становится неблагонадежным со всеми вытекающими отсюда последствиями. Справедливости ради приведем другой пример. Вчерашний ярый оппозиционер, разумеется, покаявшийся, допускается к государственной кормушке, к телевидению, переводится в разряд перевоспитавшихся. Водораздел между «врагами» и «друзьями» порой условный. Со временем происходит всякое, кто есть кто.

Вообще-то, прием деления граждан по принципу «свой – чужой» не нов. Он издавна использовался как способ манипулирования общественным мнением, естественно, с определенной целью.

Но… Президент, согласно Конституции, олицетворяет единство народа, является гарантом прав и свобод человека и гражданина. Как же он может выполнять данную конституционную норму, поддерживать баланс интересов в обществе, если политические оппоненты причисляются к врагам собственного народа?!

Заметим, в ранге народного депутата будущий глава государства искренне возмущался, когда слышал высказывания типа «оппозиция в Верховном Совете – это чудовище, а те, кто ее поддерживает, среди жителей Беларуси, – деструктивные элементы». Вспомним и первые предвыборные обещания будущего президента о свободе и демократии, о правах человека. А что в последствии? Директивы о железной дисциплине, разгон демонстрантов, суды над оппозиционерами…

На память пришли слова: «Мне вас жалко, вы сгинете вконец: но у меня есть палка, и я вам всем отец!» Они написаны более 150 лет назад. Но, согласитесь, звучат у нас, в Беларуси, вполне современно.

Лесть и вранье

Разве не «медвежью услугу» оказывают А.Г.Л. «искренние восхваления»… «друзей»? Еще на слуху слова одного из тех «губернаторов»: «Вы чуть выше Бога…» Ну как тут не вспомнить: даже в африканской стране, где традиционен культ вождя, его именовали скромнее – «спаситель»!

Эстафету подхватил вновь избранный депутат: дескать, наиболее приемлемая форма государства для восточных славян – народная монархия, пожизненное или наследуемое правление… Намек, полагаю, понятен.

Отличился еще один верноподданный. Будучи во главе ФПБ, вспомнил, что профсоюзы должны по указанию свыше «представлять интересы трудящихся», и заявил: мол, за создание нынешней социально-экономической модели лично президент заслуживает присуждения Нобелевской премии! Оказывается, власть изволила облагодетельствовать народ и он ей обязан быть чрезмерно благодарным!

Проявил усердие и известный сенатор-академик. [illegible] украинцев: дескать, у них нет подобного белорусскому президента, поэтому нет и порядка.

Слово молвил деятель культуры: «Мы с Вами… Вы нас ведете… Как не вспомнить: Моисей свой народ сорок лет по пустыне водил…»

Нет фигуры, которая могла бы заменить ныне действующего президента – категоричен был министр…

Верно подмечено: если слушать в течение многих лет лесть и вранье, можно разучиться отличать правду от лжи! Тогда, как любил повторять один «великолепный» король, остается лишь «заниматься сладостным ремеслом абсолютного монарха»…

У кого кризис в голове?

Итоги стабилизации, точнее консервации, нынешнего курса явно неутешительны. Стремление поддерживать нынешнюю социально-экономическую модель напоминает, говоря словами поэта, «упрямство курицы, сидящей на яйцах, тухлых изначально». Именно системе авторитарной власти в большей степени присущи существенные пороки: подмена экономических законов декретированием, бюрократизм, волюнтаризм, коррупция. Это и есть, как писал классик, «главные враги». Здесь в основном кроются причины просчетов, ошибок, в частности в экономике.

За последние годы значительно возрос внешний долг государства. Оправдались прогнозы о резком подорожании товаров, медикаментов, тарифов ЖКХ. А кого должны «благодарить» граждане за ослабление рубля? С 2010 года возросли цены на продукты питания. А это явный показатель снижения благосостояния населения.

Так что все беды не из-за оппозиции и даже не из-за происков внешних врагов.

Административно-командные системы в странах с ограниченными природными ресурсами могут быть устойчивыми только при постоянной внешней помощи (кредиты и пр.) и за счет невысокого уровня жизни населения. Со временем подобные модели становятся тормозом экономического и социального развития. Что и видно на примере Беларуси.

В этой связи разве не правы те из «врагов», которые настаивают на комплексном реформировании экономической системы, предлагают программы инноваций, инвестиций?

Накопившиеся проблемы – экономические, социальные, правовые – все больше перемещаются в политическую плоскость, то есть требуют политического решения. Отсюда предложение внести поправки в Конституцию: один и тот же человек не может быть президентом более двух сроков, его полномочия должны балансироваться за счет расширения контрольных и других функций демократически избранного однопалатного парламента. Только сильный законодательный орган способен противостоять тенденциям авторитаризма. Таким образом, нужно создать весомые предпосылки для демократического развития страны.

Но что мы слышим? Одно из последних официальных указаний: «без всяких коренных ломок совершенствовать эту модель, которая создана в Беларуси». А вообще, мол, никаких реформ! Дескать, «кризис у нас в голове».

А общество ждет каких-то перемен… Видимо, не скоро дождется.

(Продолжение в следующем номере.)

Из личного дела

Владимир Иванович Гончарик родился 29 апреля 1940 года в деревне Августово Логойского района Минской области.

В 1961 году окончил Белорусский государственный институт народного хозяйства, а в 1976 году – аспирантуру Академии общественных наук при ЦК КПСС и получил степень кандидата экономических наук.

В 1961–1965 годах работал экономистом, заместителем главного бухгалтера в совхозе Любаньского района. В 1965–1970 годах – первый секретарь райкома комсомола, с 1970 – на партийной работе. В период 1976–1982 годов работал в Минском обкоме партии и первым секретарем Червенского райкома КПБ.

1982–1984 гг. – инспектор и заместитель заведующего организационным отделом ЦК КПБ.

1984–1986 гг. – второй секретарь Могилевского обкома партии.

1989–1991 гг. – депутат Верховного Совета СССР.

1986–1996 гг. – депутат Верховного Совета Беларуси.

Единый кандидат от оппозиции на президентских выборах в Беларуси в 2001 году.

Женат. Имеет двоих детей.

ВОЗВРАЩАЯСЬ К НАПЕЧАТАННОМУ

Умер, но коттедж так и не вернул

В свое время «Народная Воля» рассказывала про скандал с милицейскими дачами, которые находятся недалеко от Минского моря. Раньше там жили люди в погонах, которые занимали далеко не последние должности в силовых структурах. А потом эти дома у них по команде Лукашенко отобрали (якобы за то, что они незаконно завладели землей) и заселили туда многодетные семьи.

Я хорошо помню, что только один из тех, кого лишили дома, много лет пытался оспорить решение белорусских властей и грозился дойти аж до международного суда. Скажите, получилось ли у этого человека добиться правды или он, как и многие в этой стране, просто опустил руки?

Игорь ПАШУК, Минск.

Экс-советник председателя Миноблисполкома, экс-начальник ДФР КГК по Минску и Минской области Григорий Новик на самом деле стучался в двери многих ведомств, чтобы вернуть дом, который он несколько лет строил вместе с сыном.

«Передо мной ведь даже никто не извинился, просто вышвырнули на улицу и все, – говорил Григорий Михайлович «Народной Воле». – *Я ни к кому в чужой дом не приходил. И чужого не брал. Это враги пришли в мой дом, ущемили мои интересы, интересы моих детей и внуков. Я намерен обращаться во все суды и во все инстанции, которые имеют прямое или косвенное отношение к защите прав человека. Дело в том, что в этом деле есть масса чисто юридических нюансов, а наши прокуратура и суды просто самоустранились от их решения. Если разобраться, ну какие претензии могут быть к собственникам домов после того, как люди получили участки, оформили их, состоялась государственная регистрация? Это уже частная собственность! И пока я жив, я буду за нее бороться.*

Я написал не одно письмо Лукашенко, но мои послания до него не доходят. Они переадресовываются в прокуратуру и суды, которые, по моему мнению, имеют четкие указания насчет того, какое решение принять.

Я в прошлом – старший следователь по важнейшим делам МВД СССР, поэтому сам могу дать реальную правовую оценку всему происходящему. За последнее время я вынужденно изучил судебную практику по самовольному строительству, нормативную базу. И знаю, что правда на моей стороне...

Пусть я потрачу немало сил, средств и времени, но все равно добьюсь справедливости и докажу, что коттедж у меня отняли незаконно. Я обратился в Комитет ООН по правам человека. Глава представительства ООН в Республике Беларусь сообщил, что, как только Комитет рассмотрит мою жалобу, меня сразу об этом проинформируют. Я понимаю, что ответ может быть и нескорым, вся процедура может занять несколько лет, но надеюсь, что правда будет на моей стороне. Пока жив, буду добиваться справедливости в этом вопросе...”

К сожалению, Григорий Новик так и не добился справедливости. Он умер…

Ушел из жизни и еще один бывший владелец милицейского коттеджа в поселке «Криничный». Бывший начальник Департамента исполнения наказаний **Владимир Ковчур** в одном из своих интервью рассказывал, что через некоторое время после скандала с коттеджами он перенес клиническую смерть и несколько серьезных операций на сердце…

Пока в детской деревне «Исток» никакого перераспределения собственности не случилось. Во всех девяти бывших милицейских коттеджах живут многодетные семьи. К ним в гости время от времени захаживают бывшие владельцы домов – посмотреть на свои дома и еще раз попросить новых хозяев, чтобы их сохранили в порядке… В справедливость они уже не верят. Но на чудо все еще надеются.

Марина КОКТЫШ.

ТЭНДЭНЦЫІ

Беларусы пераходзяць на карткі

Пераход на новыя купюры і манеты прывёў у Беларусі да рэзкага ўсплёску папулярнасці безнаяўных разлікаў у розніцы. Цяпер кожную чацвёртую куплю ў краме спажыўцы аплачваюць карткай, а ў 2018 годзе так будуць рабіць каля 40% пакупнікоў.

Для параўнання: у Заходняй Еўропе спажыўцы аплачваюць безнаяўным спосабам каля 35% усіх пакупак, а ў ЗША – крыху больш за палову.

ГАСТРОЛЬ

Балет з’ехаў у Германію

А адтуль – у Аўстрыю

Ужо ў шосты раз балетная трупа Вялікага тэатра Беларусі адпраўляецца на гастролі ў гэтыя краіны. З 9 снежня па 18 студзеня найбуйнейшыя тэатральныя пляцоўкі Бона і Брэмена, Гамбурга і Кёльна, Берліна і Гановера, Мюнхена і Дортмунда, Зальцбурга і Вены ўбачаць легендарныя балеты Пятра Чайкоўскага – «Лебядзінае возера» і «Шчаўкунок, або Яшчэ адна Калядная гісторыя».

– На гастролі мы заўсёды едзем з рабочым настроем, гэта частка нашай прафесіі, – распавёў «Народнай Волі» народны артыст Беларусі, мастацкі кіраўнік балетнай трупы беларускага Вялікага тэатра **Юрый Траян**. – *Працяглыя пераезды, практычна штодзённыя спектаклі, розныя і ў той жа час вельмі адказныя тэатральныя пляцоўкі – не трэба мець ілюзій: гастролі – вялікая і цяжкая праца. Але патэнцыял наш даўно вядомы. Той факт, што нас ужо ў шосты раз запрашаюць выступіць, кажа пра многае – значыць, мы падабаемся еўрапейскаму гледачу. Спадзяюся, цёплы прыём нас чакае і ў гэты раз. Але разумею, гэта адбудзецца пры адзінай умове: калі станцуем максімальна добра, як толькі можам.*

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

ШОУ-БІЗНЕС

Алёна ЛАНСКАЯ:

«Адбор ператвараецца ў нейкі недарэчны цырк...»

Заслужаная артыстка Беларусі Алёна Ланская, якая прадстаўляла Беларусь на “Еўрабачанні” тры гады таму і заняла 16-е месца, пракаментавала вынікі нацыянальнага адбору на міжнародны конкурс.

– Нікога не хачу пакрыўдзіць, але конкурс “Еўрабачанне” апошнім часам абясцэньваецца прэтэндэнтамі, і адбор ператвараецца ў нейкі недарэчны цырк, – падзялілася думкамі артыстка на сваёй старонцы ў “Фэйсбуку”. – *Думаю, трэба накіроўваць сапраўды разумных, смелых і моцных прэтэндэнтаў – па ўсіх крытэрыях. Артыстаў, якія ўсведамляюць, якая адказнасць ляжыць на іх плячах. І каб вопыт прафесійных выступленняў быў, каб умелі працаваць у розных стрэсавых сітуацыях і ўмовах: у снег, у дождж, раніцай, позна ўначы, пасля працяглага пералёту і часцяком некалькі дзён без сну. Пры гэтым захоўваючы здаровы розум. На жаль, цяперашняя моладзь не гатова да такой вялікай прыгоды, як «Еўрабачанне» ...*

Нагадаем, што ў фінал нацыянальнага адбору на «Еўрабачанне-2017» прайшлі 13 выканаўцаў, але толькі адзін з іх – гурт NAVI – выконвае беларускамоўную песню.

Вера ВІР.

ПРЭСА

У беларускай «Комсомолки» новы рэдактар і новы гендырэктар

Раней гэтыя дзве пасады сумяшчала **Галіна Малішэўская**. Яна кіравала ЗАТ «БелКП-ПРЕСС» на працягу васьмі гадоў, але з 1 снежня ў Малішэўскай закончыўся працоўны кантракт, і працягваць яго маскоўскае кіраўніцтва «Комсомолки» не стала.

Аб адстаўцы Галіны Малішэўскай супрацоўнікам мінскага офіса было абвешчана 30 лістапада. У Мінск з Масквы нават прыязджалі прадстаўнікі адміністрацыі Выдавецкага дома «Комсомольская правда». Выказалі падзяку Г.Малішэўскай за шматгадовую працу, пашкадавалі, што яна сыходзіць у сувязі з заканчэннем кантракта. З боку Малішэўскай прагучала, што сысці з пасады – яе рашэнне. Хаця для многіх сітуацыя выглядала дзіўнай: амаль 20 гадоў аддадзена рэдакцыі – і раптам адстаўка па ўласным жаданні.

Сама Малішэўская на тэлефонныя званкі не адказвае. Новы галоўны рэдактар газеты **Андрэй Ляўкоўскі** тлумачыць:

– Куды сыходзіць Галіна Васільеўна – сказаць не магу… Я адказваю за сябе. Настрой у мяне працоўны. Пасаду рэдактара займаў 6,5 года, так што сваю працу добра ведаю. Рэдакцыйная палітыка газеты не зменіцца – за гэта я адказваю.

– З’явіліся чуткі, што разам з Малішэўскай звольнілася некалькі супрацоўнікаў рэдакцыі. Расколу ўнутры выдання не адбылося?

– Ніякага расколу няма і быць не можа. У гэтыя дні звольніліся два супрацоўнікі з аддзела рэкламы. Але гэта абсалютна не звязана з сыходам Галіны Васільеўны. Проста супала па даце... У нас пастаянна хтосьці звальняецца, хтосьці прыходзіць. Штат прадпрыемства амаль 100 чалавек, толькі рэдакцыя – гэта каля 40 журналістаў, карэктараў, тэхнічных супрацоўнікаў.

– Сёння ўсе трубяць пра крызіс. Шматлікія кампаніі скарачаюць штаты. У вас у такім плане ніякіх рэарганізацый не будзе?

– У нас будзе новы гендырэктар, і ён будзе адказваць за бізнес-працэсы. Я займаюся толькі рэдакцыяй і рэдакцыйнай палітыкай.

Дарэчы, учора стала вядома, што новым генеральным дырэктарам ЗАТ «БелКП-ПРЕСС» прызначаны былы кіраўнік групы кампаній «Талака», былы памочнік дырэктара па стратэгічным развіцці ў кампаніі «ВД “Прэс-Кур’ер”, кансультант па кіраванні і арганізацыйным развіцці **Сяргей Гусакоўскі**. Што цікава: пра сваю новую пасаду спадар Гусакоўскі паведаміў на сваёй старонцы ў “Фэйсбуку” раніцай панядзелка, і толькі ў другой палове дня быў прадстаўлены калектыву.

Марыя ЭЙСМАНТ.

КУЛУАРЫ

Наталля Пяткевіч з журналістамі не кантактуе

У каляспартыўных колах з’явіліся чуткі, што ў бліжэйшы час у адстаўку будзе адпраўлены міністр спорту і турызму Аляксандр Шамко, а яго месца зойме… Наталля Пяткевіч.

Нібыта гэта прызначэнне лабіруе набліжаны да Аляксандра Лукашэнкі намеснік старшыні Беларускай тэніснай федэрацыі **Сяргей Цяцерын** і былы памочнік прэзідэнта па спорце **Ігар Заічкоў.**

Чуткі здаюцца неверагоднымі: дзе спорт, а дзе Пяткевіч. Да нядаўняга часу ўся працоўная дзейнасць Наталлі Уладзіміраўны была звязана выключна з Адміністрацыяй прэзідэнта, куды ўчарашняя выпускніца юрфака БДУ прыйшла працаваць у 1994 годзе. Спачатку Наталля Пяткевіч была простым спецыялістам, затым начальнікам упраўлення дзяржаўнага і міжнароднага права, потым дарасла да пасады прэс-сакратара А.Лукашэнкі. У працоўнай біяграфіі Пяткевіч ёсць і пасады намесніка і першага намесніка кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта, памочніка Аляксандра Лукашэнкі. З апошняга месца працы яна сышла ў кастрычніку 2014 года з фармулёўкай *«па пагадненні бакоў»*. Дарэчы, тады Пяткевіч узначальвала Беларускую федэрацыю гарналыжнага спорту і сноўборда (значыць, са спортам усё ж такі нейкія стасункі мела). Але перастала кіраваць федэрацыяй яшчэ да адстаўкі.

Доўгі час Наталля Пяткевіч нідзе не працавала і толькі ў мінулым годзе ўзначаліла таварыства з абмежаванай адказнасцю «Шантэр». Аб дадзеным ТАА няма ні радка ў інтэрнэце, адсутнічае і ўласная старонка прадпрыемства ў сеціве. Усё, што вядома: “Шантэр” – гэта назва галаўной кампаніі будучага турыстычнага холдынга, які развівае набліжаны да А.Лукашэнкі бізнесмен **Аляксандр Шакуцін**.

Дарэчы, атрымаўшы пасаду, Наталля Пяткевіч стала часцей з’яўляцца на афіцыйных мерапрыемствах. А яе з’яўленне ў шыкоўных уборах на Усебеларускім народным сходзе летам гэтага года *(на фота)* значна больш абмяркоўвалася, чым рашэнні, якія на гэтым сходзе прымаліся.

...Адным словам, удакладніць інфармацыю аб магчымым новым прызначэнні мы вырашылі ў самой Наталлі Пяткевіч.

У прыёмнай ТАА «Шантэр» запрасіць Наталлю Уладзіміраўну да тэлефона адмовіліся, спаслаўшыся на яе занятасць. Не меў поспеху і паўторны званок.

– *Наталля Уладзіміраўна, сказала яе не злучаць*, – заявіла сакратар Пяткевіч. – *З журналістамі яна размаўляць не будзе.*

Што ж, час пакажа, ці адбудуцца кадравыя перастаноўкі ў Міністэрстве спорту і турызму. Але, напэўна, калі міністрам стане Наталля Пяткевіч, наўрад ці гэта кагосьці здзівіць. І не такія нечаканыя кадравыя рашэнні прымаліся ў нашай краіне.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Фота Віктара ГІЛІЦКАГА.

ЗВЕЗДНЫЙ БИЗНЕС

Бутик Киркорова лопнул

Уже больше двух месяцев закрыт бутик **Phill 4 You** («Фил фо ю») – магазин модной одежды, часть товаров в который отбирал лично Филипп Киркоров. Магазин, а также кафе при нем закрыты «по техническим причинам». По крайней мере именно такое скромное объявление давно висит здесь на входной двери. Сначала можно было подумать, что прорвало водопровод: район-то Осмоловка старый, коммуникации запросто могут подвести. Но когда «технические причины» перевалили за третий месяц, стало ясно, что, несмотря на присутствие такого громкого имени в названии проекта, как Филипп Киркоров, бутик тихо лопнул.

А сколько было шума-грома и великих надежд!.. Звезда российской эстрады Филипп Киркоров, который награжден, кстати, орденом Франциска Скорины от нашего государства (это широко не афишируется, но в свое время артист пожертвовал немалую сумму денег на восстановление женского монастыря в Толочине) собственной персоной пожаловал в Минск на улицу Куйбышева, чтобы перерезать красную ленту у входа в магазин в день его открытия. На праздник также в тот день пришли певец Александр Тиханович с внуком и олимпийская чемпионка Алла Цупер. Филиппу подарили специально разработанный для него аромат от белорусского парфюмера Влада Рекунова в какой-то немыслимо изящной упаковке и конфеты ручной работы от компании «Куртье». Все было честь по чести, все, кто мог и соответствовал торжеству по рангу, засветились в тот день рядом с Киркоровым.

Но торговля – не малое телятко, которое стоит лишь легко приласкать, и, считай, оно в руки само пошло. Покупатели не бросились в магазин **Phill 4 You**, хоть ассортимент был представлен разными марками и разными именами, в том числе и от белорусских дизайнеров. Да и то сказать: майку со стразами и черепами за 30 долларов – пусть она и прошла через руки самого Киркорова – сегодня не все в Минске поторопятся купить.

Анжелика КОРНЕЕВА.

РОЗДУМ

Іван МАКАЛОВІЧ

Калі беларусы будуць слухаць Дзявятую сімфонію Бетховена

(Працяг. Пачатак у №94.)

Суседзі ў рай, а мы – зноў у пекла?

Нашы суседзі і былыя саюзнікі па сацлагеры Літва, Латвія, Польшча, Чэхія, Славакія ўступілі ў Еўрапейскі Саюз. У іх назіраецца істотнае павышэнне жыццёвага ўзроўню.

Гэта быў добры шанц і для Беларусі ўступіць у еўрапейскую сям’ю.

Дарэчы, не першы добры шанц. У 1918 годзе з моцных абдымкаў Расійскай імперыі вырвалася Фінляндыя. О, як яе ахайвалі бальшавікі за сепаратызм, як пужалі жахамі капіталізму! Услед за ёй спрабавалі павесці свой народ і лепшыя сыны Беларусі. Яны стварылі Беларускую Народную Рэспубліку. Ды расійскія бальшавікі задушылі яе, а шараговыя беларусы не сталі бараніць. Простыя людзі, па сутнасці, не ўзняліся шырокай грамадой на змаганне за шчаслівы лёс сваёй Айчыны.

Што ж дасталася іх дзецям і ўнукам? Давайце нагадаем. Грамадзянская вайна, голад і сталінскія рэпрэсіі 1930-х гадоў, Вялікая Айчынная вайна. Лепшыя сыны і дочкі краіны загінулі ў сталінскіх засценках і ў пажарах тых вайнаў. Затым былі гады застою пры Брэжневе, так званая перабудова пры Гарбачове.

Фінляндыя гэтага не ведала. Яна адбудавала сваю краіну нібы казку, і яе грамадзяне даўно жывуць па-людску.

Цяпер зноў паўтараецца тое ж самае. Нашы суседзі пакрочылі ў Еўропу, якая для нас, можна сказаць, нечым нагадвае рай, а беларусаў зноў пхаюць у расійскае пекла. Як тады, так і цяпер у вышэйшым эшалоне беларускай улады зашмат недальнабачных, непадрыхтаваных людзей. Як тады, так і цяпер асноўнай масе беларусаў, вобразна кажучы, напляваць на тое, куды іх цягнуць, што будзе з іх дзецьмі і ўнукамі.

Шукайце свайго Эрхарда

Што самае галоўнае пры пераходзе да рынку?

І даследчыкі, і палітычныя, і грамадскія дзеячы ў адзін голас заяўляюць: наяўнасць годнага лідара, свайго Эрхарда ці Коля, як у Германіі, ці Тэтчэр, як у Англіі. Будуць такія асобы – усё будзе ў парадку. Не – дык не.

Беларусі як паветра патрэбны лідар, які валодаў бы глыбокімі ведамі, вопытам, розумам, здольнасцю прадбачыць падзеі, моцна любіў бы сваю Радзіму. Калі такі лідар ля руля, дык ужо праз год бачны яскравыя зрухі. Калі гэтых зрухаў не відаць праз год, дык іх не будзе і праз дзесяць.

Там, дзе не хапае розуму, не хапае ўсяго

Словы, вынесеныя ў падзагаловачак, не мае. Іх больш за трыста гадоў таму сказаў англійскі дзяржаўны дзеяч Джордж Галіфакс. Яны сталі крылатымі, і іх праўдзівасць за мінулыя стагоддзі шматразова пацвярджалася практыкай.

За апошнія 50 гадоў дзясяткі краін выходзілі з крызісу. Дарожка добра вядомая. Па ёй у свой час пайшлі Паўднёвая Карэя, Японія, Філіпіны, Турцыя… Цяпер ідуць Польшча, Чэхія, Эстонія. І някепска ідуць.

А на абшарах былога СССР былыя партыйныя менестрэлі і наменклатурныя дырэктары ўсё распрацоўваюць і нахвальваюць прымітыўныя праграмы. Іх пякуць як блінцы з 1985 года, калі пачалася перабудова. За такі тэрмін іншыя краіны здолелі выбрацца з багны і выйсці на перадавыя пазіцыі. А тут усё шукаюць і шукаюць нейкі свой шлях. Дык можа, ужо час скарыстаць сусветны вопыт?!

Хто не ведае гісторыі сваёй краіны, асуджаны на тое, каб зноў перажыць яе кашмары

Бадай, з усіх навук самая важная – гісторыя. У ёй вопыт усіх пакаленняў. У яе ёсць адказы на ўсе пытанні, якія хвалююць чалавецтва. У яе ёсць адказы і на тыя пытанні, якія паўстануць перад людзьмі ў далёкай будучыні.

Не ведаючы мінулага, немагчыма пабудаваць добрае будучае.

Гісторыя – адна з самых “нешчаслівых” навук. Кожны цар, генсек перапісваў яе на свой лад. Многія правіцелі хаваюць гістарычную праўду ад сваіх народаў, замяняючы мудры вопыт пакаленняў міфамі і выдуманымі ідэалагічнымі байкамі. Сапраўдная гісторыя – моцная зброя грамадзян. Там, дзе яе добра ведаюць, падмануць людзей вельмі складана.

Узгадайце падручнікі па гісторыі СССР. Тое, што вывучалі ў школах і інстытутах, зусім не гісторыя краіны, а міфы пра тое, як стагоддзямі людзі марылі, што да ўлады прыйдуць камуністы са сваімі праграмамі, з’ездамі, пленумамі. Людзей, выхаваных на такой псеўдагісторыі, амаль немагчыма пераканаць, што іх адурманілі байкамі і міфамі. Яны на сто працэнтаў упэўнены, што матэрыялы “гістарычных” пленумаў камуністычнай партыі – гэта і ёсць сапраўдная гісторыя, якую варта бараніць ад апазіцыі.

Іслам у Еўропе: пухліна ці бальзам?

Іслам пранік у Еўропу ціха і непрыкметна.

У гады “эканамічнага цуду” немцы адмаўляліся ісці на некваліфікаваную працу, і краіна вымушана была запрасіць так званых “гастарбайтараў” – наёмных работнікаў з другіх краін. І сюды хлынулі тысячы шукальнікаў лепшага жыцця. Асабліва з Турцыі і Туніса.

Спачатку гэта выклікала радасць. Прыезджыя выконвалі цяжкую работу за невялікую зарплату. На мячэці, якія выраслі на ўскраінах гарадоў, не звярталі ўвагі. Амаль усе лічылі такое становішча часовым. Маўляў, яны прыехалі за доўгім рублём. Заробяць грошай і паедуць дамоў.

Але жыццё пацвердзіла: нічога не бывае такім пастаянным, як часовае. Прызвычаіўшыся да пладоў цывілізацыі, гастарбайтары і не думалі пакідаць цёплыя месцы, моцна аселі тут назаўсёды.

Насцярожвала і тое, што госці не спяшаліся пераймаць традыцыі тутэйшых. Больш за тое, яны ўсё больш ваяўніча адстойвалі свае каштоўнасці і свае традыцыі, якія выклікалі ў еўрапейцаў непаразуменне.

Гром ударыў з яснага неба 11 верасня 2001 года. Тады самая магутная краіна ў свеце – Злучаныя Штаты Амерыкі – прапусціла страшны ўдар міжнароднага тэрарызму: захопленыя самалёты з пасажырамі ўрэзаліся ў самыя высокія хмарачосы Нью-Ёрка. Пад іх руінамі аказаліся тысячы людзей…

Многія еўрапейцы нутром адчулі, якая вялікая небяспека пасялілася і ў іх доме. Асабліва пасля таго, як стала вядома, што тэрарыстам у падрыхтоўцы тэрактаў дапамагалі перасяленцы з мусульманскіх краін і што яны не хавалі сваёй радасці з нагоды здзейсненага злачынства і гора амерыканцаў. Страх за будучае ўзмацнілі выбухі ў Іспаніі і Турцыі, затым у другіх краінах Еўропы.

На кантыненце разгарэліся дыскусіі: як быць? Адны сцвярджаюць, што большасць мусульман, пераехаўшы ў Еўропу, сталі сапраўднымі еўрапейцамі. Яны надаюць асаблівы шарм старому кантыненту. Еўропа ж заўжды славілася шматгалоссем культур, звычаяў, народаў. Іслам уносіць яркі штрых у гэту палітру.

Другія даказваюць, што сярод эмігрантаў нямала экстрэмістаў, ад якіх можна чакаць чаго заўгодна. Яны, нібы ракавая пухліна, пагражаюць Еўропе.

Незразумела…

Мусульман у Еўропе і Амерыцы зашмат. І яны працягваюць прыбываць. Але няхай паспрабуе беларус – цалкам памяркоўны жыхар еўрапейскага кантынента, які не праяўляе ніякага экстрэмізму і старанна працуе, – атрымаць від на жыхарства ў суседняй еўрапейскай краіне. Наўрад ці што ў яго атрымаецца. Нават у суседняй братэрскай Польшчы.

Чаму ж Еўропа не прымае беларусаў, але адчыніла дзверы для мусульман? Каб знайсці адказ на гэтае пытанне, варта ўспомніць асноўныя фундаментальныя законы развіцця нашага свету. Адзін з іх гаворыць, што любая сістэма павінна сама рыхтаваць свой закат. У свеце няма “прыбіральшчыц”, іншых дапаможных падраздзяленняў. Адзін від матэрыі пераходзіць у другі. Тыгры ядуць аслабелых жывёл, крохі падбіраюць птушкі-здыхлятнікі, астатняе перапрацоўваюць мікробы…

Імперыі і цывілізацыі распадаюцца з-за ўнутраных прычын і пралікаў. СССР развалiўся таму, што вёў палітыку, якая прывяла імперыю да банкруцтва. Гэта ў перспектыве чакае і еўрапейскую цывілізацыю. Вялікі прадказальнік Настрадамус, які прадбачыў многія падзеі, пісаў, што Еўропу адалее іслам. Калі так, дык зараз мы бачым пачатак яе заняпаду.

Статыстыка сцвярджае, што ўжо хутка ў буйных гарадах Еўропы 52 працэнты маладых людзей ва ўзросце да 20 гадоў будуць мусульманамі. А калі ўлічыць шматлікасць іх сем’яў, дык рэзкі рост мусульманскага насельніцтва бачыцца ўжо ў бліжэйшай перспектыве.

А што беларусы? Надта абыякавыя яны да новага, за дзесяцігоддзі будаўніцтва сваёй незалежнай дзяржавы нават не памянялі назвы вуліц, так і ходзяць па Камуністычнай і Ленінскай… Каму ў Еўропе такія патрэбны?

(Працяг у наступным нумары.)

ЗАПРАШЭННЕ

Максім Багдановіч – па-французску!

Пляменніца блізкага сябра Максіма Багдановіча Ніна Дзябольская прэзентуе кнігу сваіх перакладаў вершаў зоркі беларускай паэзіі на французскую мову.

Сустрэча з паэтэсай, перакладчыцай і мастаком Нінай Дзябольскай адбудзецца 9 снежня, у дзень народзінаў Багдановіча ў арт-прасторы Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі.

Дзядзька Ніны Дзябольскай – Дзіядор Дзябольскі – быў самым блізкім сябрам Максіма Багдановіча ў Яраслаўлі. Сваімі ўспамінамі пра жыццё зоркі беларускай паэзіі ён дзяліўся з роднай пляменніцай.

“На сустрэчы вас чакаюць цікавыя ўспаміны пра паэта, а таксама будуць гучаць яго вершы па-беларуску і па-французску, – распавялі “Народнай Волі” ў РТБД. – *А па заканчэнні сустрэчы запрашаем вас на спектакль “Дзённік паэта”, у якім гледачу прапаноўваецца сучаснае асэнсаванне вобраза Максіма Багдановіча і яго інтымных перажыванняў”.*

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

РАЗВІТАЛЬНЫЯ СЛОВЫ

«І мяне нібы маланка ўдарыла...»

*Днямі пасля цяжкай хваробы на 89-м годзе жыцця памерла **Вера Васільеўна Шкірманкова** – жонка ветэрана Вялікай Айчыннай вайны, грамадскага дзеяча, сябра Партыі БНФ Фелікса Уладзіміравіча Шкірманкова. Шэсцьдзясят сем гадоў яны пражылі разам.*

Вера Васільеўна і Фелікс Уладзіміравіч Шкірманковы пасля вянчання – 2014 год.

Вось як Фелікс Уладзіміравіч распавядаў пра сваю сустрэчу з Верай Васільеўнай у інтэрв’ю газеце “Народная Воля” ў 2010 годзе напярэдадні свайго 85-гадовага юбілею:

“Лёс падарыў мне тады сустрэчу з маім першым і адзіным на ўсё жыццё каханнем – маёй палавінкай і будучай жонкай Верай Васільеўнай – у маі 1946 года.

Было так… Праўда, я і цяпер толкам расказаць не здолею, хоць адчуваю ўсё, як тады. Да варот нашай часці – яна стаяла тады пад Кіевам – падкаціў нейкі грузавік. Разгрузіўся, а ў кузаве засталіся дзве незнаёмыя дзяўчыны. Я зірнуў на адну – толькі на імгненне. І мяне нібы маланка ўдарыла! Сэрца некуды пакацілася, уваччу ўсё паплыло, я стаяў анямелы і аслупянелы. І не разгледзеў яе, а адчуў нешта небывалае, бо ніколі раней не сустракаўся з дзяўчатамі. Не ведаў, як гэта бывае, якім словам і назваць тое, што рабілася са мною… Машына ад’ехала, а я не мог уцяміць, што рабіць, як быць. Быў у адчаі, што згубіў свой лёс. Але аднойчы… сустрэў яе на вечарынцы ў будынку непадалёк ад нашай часці і пазнаў адразу: яна! Болей мы не разлучаліся.

Не мог паверыць у сваё шчасце: закахацца з першага погляду ў тую, якую нават адразу не пабачыў толкам. Яна ж аказалася такая чароўная, зграбная, вясёлая, палётная, як птушка. Праз тры гады пабраліся шлюбам, і ўжо 62 гады – рука з рукой, душа з душой – праляцелі імгненна. Сына і дачку на радасць сабе і людзям выгадавалі, прычакалі чатырох унукаў і чатырох праўнукаў. Апошні толькі на свет з’явіўся – бы дарунак мне да юбілею. Зычу маім дарагім нашчадкам усім зведаць, зберагчы і пранесці праз жыццё сваё каханне, вечна дзякаваць за яго лёсу! Аб гэтым я ўнучцы Алёне, віншуючы яе з вяселлем, у вершы напісаў. Скажаце, такое бывае хіба толькі ў раманах. А здарылася са мной і доўжыцца дагэтуль”.

У іншым інтэрв’ю Фелікс Уладзіміравіч згадваў:

“Вера працавала разам са мной у адной партыі (*геолага-разведвальнай.* – **Рэд.**) – асвоіла, і вельмі грунтоўна, прафесію картографа. Дома – камандзір, а на службе – падначаленая… Тут і на пенсію выйшла. А застаецца ўсё такой жа маладой, няўрымслівай, якой я яе ўбачыў калісьці і зараз бачу. Некалькі год таму, канчаткова сышоўшыся ў тым, што толькі Боская сіла магла адарыць нас такім шчасцем, і параіўшыся са святаром, мы прынялі адказнае рашэнне і ў прысутнасці мноства родных і сяброў павянчаліся ў царкве перад святымі абразамі…”

Разам з роднымі і суседзямі аддаць даніну памяці Веры Васільеўне і праводзіць яе ў апошні шлях прыехалі паплечнікі Фелікса Уладзіміравіча з Партыі БНФ, старшыня Магілёўскага аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў Мікола Яцкоў, сябры ГА “БАЖ” Магілёўскай вобласці, журналісты крычаўскай незалежнай газеты “Вольны горад”.

Усе прысутныя на цырымоніі развітання выказвалі спадзяванне, што Фелікс Уладзіміравіч здолее вытрымаць цяжкі ўдар і працягне сваю дзейнасць на карысць роднай Беларусі.

Пахавалі Веру Васільеўну Шкірманкову на гарадскіх могілках у Слаўгарадзе.

«Народная Воля» выказвае Феліксу Уладзіміравічу Шкірманкову і яго блізкім свае спачуванні.

ШЧЫРА

Не ўяўляю сябе без «Народнай Волі» і роднай мовы

З лаўрэаткай Нобелеўскай прэміі Святланай Алексіевіч і галоўным рэдактарам "Народнай Волі" Іосіфам Сярэдзічам мне пашанцавала працяглы час працаваць у перыядычным выданні для сялян і пра сялян "Сельской газете". Двое маіх калег шчыравалі ў штаце рэдакцыі, а я займаў пасаду ўласнага карэспандэнта па Гомельскай вобласці. Кожны мой прыезд у Мінск па выкліку рэдкалегіі суправаджаўся абавязковай сустрэчай з гэтымі шчырымі людзьмі і таленавітымі журналістамі. З Іосіфам, больш таго, я часта вандраваў па сельскіх раёнах аграрнай Гомельшчыны. Кранальныя размовы з ім, спатканні з працаўнікамі вёскі засталіся ў мяне на ўсё астатняе жыццё.

Для асабістай бібліятэкі я набыў усе літаратурныя творы Святланы, а паездкі ў калгасы і саўгасы з Іосіфам і сёння працягваюцца шляхам удумлівага знаёмства з матэрыяламі, якія публікуюцца на старонках яго газеты. У пенсіённым узросце па-ранейшаму ўважліва сачу за грамадскай дзейнасцю Святланы, пастаянна выпісваю і чытаю газету Іосіфа і не ўяўляю сябе без іх дабратворнага ўплыву на грамадскую думку. Мінулым летам у дні паездак на лецішча здаралася, што пасля вяртання дамоў не знаходзіў "Народнай Волі" ў сваёй паштовай скрыні, бо яе выцягвалі суседзі, якія, на жаль, не выпісваюць ніякіх перыядычных выданняў. У такіх выпадках абавязкова накіроўваўся да шапіка "Белсаюздруку" з надзеяй набыць скрадзеныя нумары.

Дадам: "Народную Волю" выпісваю і чытаю з першага нумара, што перарасло ў непарушную традыцыю. Без газеты свайго былога калегі не ўяўляю існавання, як і без дасканалай і выразнай роднай беларускай мовы. Дарэчы, амаль на працягу трох дзесяцігоддзяў творчай дзейнасці ў "Сельской газете", што выдавалася на рускай мове, усе матэрыялы, якія не тычыліся тэм вытворчага характару, я пісаў і друкаваў у гэтым выданні выключна на беларускай мове.

Новы, 2017-ы, год па традыцыі сустракаю з загадзя атрыманым квітком на асабістае паступленне "Народнай Волі" па маім сталым адрасе праз бліжэйшае аддзяленне "Белсаюздруку" ў Гомелі.

Працягвайце сяброўства з "Народнай Воляй" і вы, шаноўныя чытачы!

Мікалай Міхайлавіч ЕРМАКОЎ.
Гомель.

ПИСЬМО ИЗ ГЛУБИНКИ

Мне что, бомжевать?

Я пишу вам, уважаемые сотрудники «Народной Воли», из глубинки, из г.Климовичи Могилевской области. Хочу рассказать, как у нас можно из безработного превратиться в тунеядца-плательщика, а затем и в бомжа.

Дело в том, что меня с апреля по июль 2015 года не регистрировали в качестве безработного в секторе занятости населения Климовичского района, ссылаясь на большое количество зарегистрированных безработных.

В качестве безработного я был зарегистрирован только 4 августа 2015 года. 4 сентября мне было выдано направление на трудоустройство в районное потребительское общество охранником магазина. Но в отделе кадров райпо мне сказали, что им не нужны охранники, им требуется специалист с торговым образованием и опытом работы в торговле.

У меня торгового образования нет, значит, я им не подхожу. Об этом я проинформировал завсектором занятости населения и попросил разобраться. Как выяснилось позже, оказалось, что будто бы я отказался от работы охранника.

За почти год, когда я стоял на учете в секторе занятости, никакой информации об имеющихся вакансиях не предоставляли, ссылаясь на большое количество безработных. Самостоятельный поиск работы положительных результатов не дал (нет вакансий).

В день очередного визита в сектор занятости (5 августа уже 2016 года) мне выдали направление на работу водителем автомобиля категории «С» для трудоустройства все в то же Климовичское потребительское общество, как будто других организаций в районе нет.

Я проинформировал завсектором занятости населения, что никогда не работал водителем категории «С» на грузовых автомобилях, о чем свидетельствуют записи в моей трудовой книге. А тем более в потребительском обществе нет слесарей, и автомобили ремонтируют сами водители.

Чиновница не стала меня слушать, записав, что я второй раз отказываюсь от предложения на работу. А потому 9 августа 2016 года я был снят с учета в качестве безработного.

Таким образом, из-за халатности сотрудников сектора занятости, незнания ими законов я стал тунеядцем.

Я обратился к прокурору Климовичского района с просьбой разобраться, но он отправил мое заявление тем же лицам, которые и сняли меня с учета.

Как видите, в Климовичах законы не соблюдаются. Кто, скажите, остановит этот беспредел?

Николай КИРИЕНКО.
Климовичи.

МНЕНИЕ

Мы за ценой не постоим?

В нашей стране построено более 30 крытых катков, из которых около половины – это хоккейные дворцы, на льду которых регулярно проводятся национальные чемпионаты. В КХЛ участвует клуб «Динамо-Минск». В хоккей вкладываются миллионы долларов налогоплательщиков и не только, а отдачи на главных стартах нет. Да и на чемпионате мира наши хоккеисты уже не выглядят достойно…

Почему так происходит? В тонкостях, безусловно, разберутся профессионалы, но мне хотелось бы высказать личное мнение.

Во-первых, на мой взгляд, в детские спортивные школы по хоккею детей нужно не набирать, а отбирать на основании научных медицинских данных, предоставив этим школам право бесплатного пользования лучшими хоккейными базами.

Во-вторых, необходимо поднять на должный уровень зарплату тренеров-преподавателей этих школ, доплачивая им за подготовку тех спортсменов, которые приняты в команду мастеров и национальные сборные.

В-третьих, тренеры школ ежегодно должны проходить стажировку в Канаде, Финляндии и Швеции, чтобы перенимать их передовой опыт подготовки юных хоккеистов.

Детский хоккей – фундамент хоккейного здания.

А теперь о флагмане белорусского хоккея – ХК «Динамо-Минск», годовой бюджет которого несколько миллионов долларов. Много это или мало? Думаю, приличная сумма для команды, которая в последнее время даже в плей-офф попасть не может.

Содержание ледовых дворцов тоже обходится в кругленькую сумму. И если все суммировать, то цифры получаются внушительные. А результата, как уже говорил, нет. Конечно, мы болеем за наших хоккеистов, но нужно и деньги считать.

Юрий ЯСИНСКИЙ,
ветеран спорта, заслуженный тренер Беларуси.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ…

Отключать электроэнергию неплательщикам можно без решения общего собрания

Правда ли, что появился документ, который разрешает принимать решения в дачных и гаражных кооперативах без общего собрания?

А.Нехайчик. Минск.

Действительно, многие дачники жалуются, что не могут провести общее собрание кооператива или товарищества, поскольку не все на него приходят, и поэтому нет кворума. Чтобы облегчить жизнь дачникам, а также членам гаражных кооперативов, Александр Лукашенко на днях подписал специальный указ – №423. Теперь кооперативы и товарищества получили возможность передавать полномочия по решению деятельности от общего собрания их участников собранию уполномоченных.

Так, в садоводческих товариществах собрание уполномоченных может быть наделено правом:

– определять состав правления;

– избирать председателя правления, казначея товарищества, иных членов правления, членов ревизионной и счетной комиссий товарищества и досрочно прекращать их полномочия,

– устанавливать размеры вознаграждений, выплачиваемых членам правления, ревизионной и счетной комиссий.

В гаражных кооперативах и кооперативах, осуществляющих эксплуатацию автомобильных стоянок, собрание уполномоченных может устанавливать размеры вступительных, паевых, целевых и дополнительных взносов, а также сроки их внесения.

Что еще важно: гаражные кооперативы и кооперативы, эксплуатирующие автостоянки, согласно указу, получили право отключать электроэнергию своим членам-неплательщикам.

Как будут избираться уполномоченные?

Согласно указу, правление кооператива или товарищества с привязкой к конкретным гаражам (машино-местам, местам стоянки) или земельным участкам выдвигает кандидатуры. А уже на собраниях этих групп будут выбираться уполномоченные.

Анна ГОНЧАРИК.

ГІСТОРЫЯ ФОТАЗДЫМКА

Сцюардэса на капоце

Якая ж газета без рэкламы, а тым больш без фотаздымкаў ці малюнкаў? Гэта не толькі прыстаўка выдання, але і значнае папаўненне рэдакцыйнага бюджэту.

Неяк дырэктар адной камерцыйнай фірмы прапанаваў падумаць над рэкламай для яго невялічкага прадпрыемства: кароценькі тэкст і абавязкова фотаздымак. Над тэкстам добра папрацавала наш калега М.Шыманоўская, а з ілюстрацыйным матэрыялам узнікла цяжкасць. Заказчыку не падабаліся здымкі з удзелам дзяўчат з мадэльнага агенцтва. І тут у мяне ўзнікла ідэя – паспрабаваць у якасці мадэлі сцюардэсу гомельскага авіятрада Т.Лаўрынюк, якая некалі ўдзельнічала ў Маскве ў конкурсе прафесійнага майстэрства сярод сцюардэс Аэрафлоту СССР.

Падрыхтаваў тры фотаздымкі. Адзін з іх так спадабаўся дырэктару фірмы, што ён адразу пагадзіўся размясціць рэкламу свайго прадпрыемства на першай паласе «Гомельских ведомостей».

Таццяна Лаўрынюк нейкі час працавала ў Гомельскім авіятрадзе, а потым уладкавалася правадніком у Гомельскае аддзяленне Беларускай чыгункі, дзе працуе і да гэтага часу.

Анатоль РУДЧАНКА.
Гомель.

БЫЛЬ

…Не цурайся майго сэрца

Той, хто бачыў, як гэтыя двое ідуць паўз возера Любенскае, дзівіліся: мужчына ўсё трымаў за руку худзенькую жанчыну ў блакітным берэціку. [illegible]

[illegible]

Рыссю, мой коню,
Рыссю, вараны, –
Аж да сінята Дунаю…

[illegible]

Міхась ДАНІЛЕНКА.
Гомель.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Паводле пратакола, і свечка ўжо крамола

Супрацоўнік міліцыі Уладзімір Мацюшка склаў адміністрацыйны пратакол на Марыну Адамовіч за тое, што яна "каля будынка КДБ у Мінску брала ўдзел у несанкцыянаваным масавым мерапрыемстве… якое выявілася ў публічнай дэманстрацыі запаленай свечкі…"

Вядома ўсім,
што ёсць адмашка
Нацдэмаў гнобіць тут і там.
І зразумець парою цяжка,
Што ў клёпкі
узбрыдзе "мянтам".
Грабуць усіх – і анігадкі!
З нас кожны прыгадаць бы
мог:
Як пляскаў люд калісьці
ў ладкі,
Дык актывістаў – у астрог.
Астатнім жа
"мянты" казалі,
Калі лавілі ў тыя дні:
– Ты пляскай у канцэртнай
зале,
На вулцы – Божа барані!
Была і іншая "крамола":
Хіба не помнім казус мы,
Калі, паводле пратакола,
Выкрыкваў лозунгі нямы,
Вёў непрыстойныя размовы?
І вось "мянты" ў актыў сабе
Змаглі занесці "подзвіг"
новы.
Каля будынка КДБ
Кабета запаліла свечку,
Якой і не відно здалёк.
Міліцыянт, як воўк авечку,
Яе на допыт павалок.
Як быццам той будынак –
гэта
Храм Артэміды акурат,
І бы са свечкаю кабета –
З паходняй злыдзень
Герастрат…

* * *

Напэўна, заўтра арыштуе
І ў суд службовец пазаве
Любога з нас,
хто свечку тую
Запаліць нават у царкве…

Не зямлянкі паляць – зневажаюць памяць

Ва ўрочышчы Лісіныя Норы (Калінкавіцкі раён) ваенна-гістарычны клуб "Пошук" рэканструяваў партызанскую стаянку – пабудаваў зямлянкі. Але мясцовая ўлада вырашыла знесці іх, бо на гэтым месцы плануецца зрабіць кар'ер – пясок будзе выкарыстоўвацца для пашырэння шашы.

Парой выказваў люд дакор:
Як на шашы машын замнога,
Дык утвараецца затор,
Бо вельмі вузкая дарога.
Уладзе не махнеш рукой
На той дакор людзей, вядома.
"Хай будзе ў нас
шаша такой,
Як паласа аэрадрома!" –
Рашыў мясцовы выканкам.
(Мы ўсклікнем дружна:
"Дзякуй Богу!
Выдатна, калі людзі там
Займеюць добрую дарогу!")
Найпершым чынам
шмат пяску,
Каб збудаваць дарогу, трэба.
У блізкім ад шашы ляску
Якраз і падыходзіць глеба.
Аднак, хоць выканкам
рашыў,
Бар'ер з'явіўся нечаканы:
У тым ляску, што ля шашы,
Стаялі колісь партызаны.
І каб засведчыць факт такі,
На месцы іхняе стаянкі
Сучасныя вышукнікі
Таксама вырылі зямлянкі.
У выканкама ўзнік намер
Зямлянкі ці спаліць,
ці знесці.
А як інакш, калі кар'ер
Павінен быць
на гэтым месцы?
Урэшце, ці ж важней шашы
Пустыя гэтыя зямлянкі?
У іх, напэўна, алкашы
Зімой і летам
ладзяць п'янкі…
Галоўнаму ж вышукніку
Улада, мусібыць, сказала:
"А што было рабіць? Пяску
Ва ўсім раёне вельмі мала…"

* * *

Цяпер чакаць патрэбна нам,
Што ў дзень
Вялікай Перамогі
Туды прыедзе выканкам,
З нягеглай збочыўшы дарогі.
І, стоячы каля кастра,
Калі зямлянкі ўсе падпаляць,
Чыноўнікі казацьмуць пра
"Неугасающую" памяць…

РЭХА

Дапаможам дабіцца праўды!

Паважаная рэдакцыя!

З вялікай увагай азнаёміўся з пісьмом Сяргея Храпіцкага з вёскі Бережное Столінскага раёна Брэсцкай вобласці, якое было надрукавана ў "Народнай Волі" 21 кастрычніка 2016 года.

Становішча, якое ўзнікла ў яго жыцці пасля несправядлівага стаўлення дзяржаўнага інспектара і судовых інстанцый, патрабуе шчырай падтрымкі шырокай грамадскасці.

Падтрымліваю ўзважаны каментарый доктара юрыдычных навук, прафесара М.Пастухова, у якім выказваецца думка, што існуючая сістэма дзяржаўнай улады, асабліва судовай, патрабуе карэннага рэфармiравання.

Маладому мужчыну трэба дапамагчы ў тым, каб ён усё ж дабіўся праўды.

Барыс НЯХАЙ,
жыхар г.Ганцавічы Брэсцкай вобласці.

Мае землякі – на баку Сяргея

Сяргей Храпіцкі – не вінаваты. Яго правапарушэнне сфальсіфікавана. Так думае шмат хто з маіх землякоў, якія добра ведаюць яго і чулі пра яго праблемы з усіх бакоў.

Як правільна выказаўся М.І.Пастухоў, "міліцыя, следства, пракуратура, суды – яны павінны служыць і дапамагаць простым людзям". А атрымліваецца наадварот: суды і міліцыя – "государевы люди". Чакаць дапамогі і спадзявацца на справядлівасць часцяком не выпадае.

Алена КІСЛЮК.
Аграгарадок Белавуша. Столінскі раён.

СТОП-КАДР

Паляўнічыя грэюцца ля вогнішча ў Нацыянальным парку "Прыпяцкі".

Фота Пятра ЯЎСЕЕВА (Svaboda.org).

ЗА НАШЫ І ВАШЫ ПРАВЫ

10 снежня – Дзень правоў чалавека

Менавіта ў гэты дзень, у 1948 годзе, Генеральная Асамблея Арганізацыі Аб'яднаных Нацый прыняла Усеагульную дэкларацыю правоў чалавека.

Тэкст дэкларацыі перакладзены больш як на 500 моў і дыялектаў і з'яўляецца першым глабальным вызначэннем правоў, якімі валодаюць усе людзі.

Праваабаронцы неаднаразова звярталі ўвагу грамадзян на тое, што беларуская дзяржава грэбліва ставіцца да фундаментальных правоў, замацаваных гэтым універсальным дакументам, і не выконвае ўзятыя на сябе абавязацельствы ў гэтай галіне. Таму гэты дзень тычыцца кожнага беларуса, чые правы парушае дзяржава. А такіх парушэнняў, на жаль, вельмі і вельмі шмат…

"Словы пра паляпшэнне сітуацыі з правамі чалавека разыходзяцца з рэальнай сітуацыяй, з тым, што робіцца ў краіне", – канстатуюць беларускія праваабаронцы.

РАССЛЕДАВАННЕ

Смерць школьніцы: шукаюць вінаватых

Следчыя завяршылі расследаванне крымінальнай справы, распачатай у дачыненні да кіроўцы МАЗа, якога абвінавачваюць у гібелі 13-гадовай дзяўчынкі, што загінула падчас уборкі бульбы ў Маладзечанскім раёне.

Нагадаем: трагічны выпадак адбыўся 29 верасня ў Маладзечанскім раёне. Падчас уборкі бульбы самазвал МАЗ наехаў на 13-гадовую школьніцу Вікторыю Папчэня, якая памерла ад атрыманых траўмаў.

Вадзіцелю выставілі абвінавачанне ў парушэнні правілаў дарожнага руху асобай, якая кіравала транспартным сродкам, што пацягнула па неасцярожнасці смерць чалавека. Ён знаходзіцца пад падпіскай аб нявыездзе. Крымінальную справу на яго перадалі ў пракуратуру для накіравання ў суд.

У той жа час у судзе Маладзечанскага раёна разглядаецца грамадзянскі іск Алега Папчэні, бацькі загінуўшай на ўборцы бульбы школьніцы, да СВК "Усход-Агра", які арганізоўваў работы ў полі. Ён просіць устанавіць факт працоўных адносін паміж яго дачкой і арганізацыяй. У такім выпадку Дэпартамент дзяржінспекцыі па працы будзе абавязаны правесці спецыяльнае расследаванне трагедыі як няшчаснага выпадку на вытворчасці, а таксама вырашыць пытанне страхавых выплат.

Дарэчы, на судзе высветлілася, што рашэнне адправіць на бульбу школьнікаў прыняла выконваючая абавязкі дырэктара школы **Галіна Пішчык**, але адпаведны загад яна падпісала пазней. Вусны загад аб адпраўцы аддаваў намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце **Дзяніс Курэц**. І Пішчык, і Курэц цяпер працуюць звычайнымі настаўнікамі.

Стала таксама вядома, што яшчэ вясной Міністэрства адукацыі дасылала ў навучальныя ўстановы лісты, у якіх нагадвала аб забароне прыцягваць навучэнцаў да сельскагаспадарчых работ.

Суд запатрабаваў матэрыялы праверкі, якую правяло па гэтым здарэнні ўпраўленне адукацыі Мінаблвыканкама. Судовы працэс працягнецца 6 снежня.

Хто ж адкажа за смерць школьніцы?

Васіль ГРЫЦКЕВІЧ.

РАЗБІРАЛЬНІЦТВА

Хто адкажа за збор кукурузы?

Да праваабаронцаў "Вясны" патрапіў дакумент, які пацвердзіў інфармацыю аб факце прымусовай работы на ўборцы кукурузы ў Вілейскім раёне ў лістападзе гэтага года.

Нагадаем, адносна не так даўно СМІ змясцілі фотаздымкі, на якіх добра бачна, што людзі выбіраюць ураджай з-пад снегу.

Зараз стала вядома, што яшчэ 14 лістапада выконваючы абавязкі старшыні Вілейскага райвыканкама **І.Шэвелеў** падпісаў распараджэнне №412а пад назвай "Аб аказанні дапамогі сельскагаспадарчым арганізацыям ва ўборцы пачаткаў кукурузы". Гэтым дакументам прадпісваецца "*кіраўнікам прадпрыемстваў і арганізацый раёна накіраваць з 15 лістапада да поўнага завяршэння ўборкі пачаткаў кукурузы работнікаў*".

Пры гэтым у дакуменце, які прыводзіцца цалкам, не вядзецца гаворка пра нейкую аплату такой работы. Акрамя таго, распараджэнне супярэчыць дзеючаму заканадаўству, у прыватнасці – артыкулу 20 Працоўнага кодэкса, які забараняе патрабаваць ад працаўніка выканання працы, не абумоўленай працоўнай дамовай. З дакумента вынікае, што мае месца сапраўдная прымусовая работа, якая носіць мабілізацыйны характар і прыкрывае звычайную безгаспадарчасць чыноўнікаў. А гэта парушэнне канстытуцыйных правоў грамадзян і міжнародных норм, якія забараняюць прымусовую працу.

Як вядома, праваабаронца **Валянцін Стэфановіч** звярнуўся ў пракуратуру і Мінаблвыканкам са зваротам па факце прымусовай працы на Вілейшчыне. Стэфановіч прасіў правесці праверку па ўказаных фактах, а пры ўстанаўленні парушэнняў працоўнага заканадаўства з боку службовых асоб прадпрыемстваў і мясцовых выканаўчых органаў улады – прыцягнуць вінаватых да адказнасці. Адказу пакуль няма…

АКТУАЛЬНА

Валянцін СТЭФАНОВІЧ:

«Чыноўнікі лічаць, што астатнія – дурні, якія павінны бясплатна працаваць?»

Праваабаронца распавёў пра праблему прымусовай працы ў Беларусі.

– Мы ўжо неаднойчы звярталі ўвагу на шэраг практык у краіне, якія прадугледжваюць выкарыстанне прымусовай працы, – кажа **Валянцін Стэфановіч**. – І менавіта гэтаму ў свой час быў прысвечаны сумесны даклад Міжнароднай федэрацыі за правы чалавека і беларускіх праваабаронцаў. Падкрэслівалі такія аспекты, на якіх раней не асабліва засяроджваліся: гэта і сістэма лячэбна-працоўных прафілакторыяў, і прымусовая праца абавязаных асоб, ваеннаслужачых тэрміновай службы і зняволеных… Даклад рыхтаваўся як альтэрнатыўны да справаздачы беларускага ўрада ў Камітэт ААН па эканамічных, сацыяльных і культурных правах. І ў выніку ўсё гэта патрапіла пад увагу Міжнароднай арганізацыі працы, якая заклікала ўрад Беларусі адмовіцца ад такіх ганебных практык. Але, на жаль, прымусовая праца працягвае выкарыстоўвацца ў краіне ў розных формах.

– Апошнім часам у сувязі з гэтым быў шэраг гучных спраў, па якіх праводзіцца разбіральніцтва.

– Так, і зараз на слыху трагічнае здарэнне, што адбылося 29 верасня, калі васьмікласнікаў адной са школ Маладзечна вывезлі на ўборку бульбы. Грузавік наехаў на 13-гадовую школьніцу, якая ад траўмаў памерла. Не так даўно стала вядома, што ў Вілейскім раёне працоўных з прадпрыемстваў накіроўвалі на ўборку кукурузы, якая была ўжо пад снегам, і я звярнуўся з гэтай нагоды з заявай у пракуратуру і ў Мінаблвыканкам, каб была праведзена праверка па гэтых фактах. У людзей ёсць сваё асноўнае месца працы, ёсць дамовы з прадпрыемствам, дык чаму яны павінны яшчэ і збіраць кукурузу?

А летам гэтага года, пакуль Міжнародная арганізацыя працы давала рэкамендацыі беларускім уладам прывесці нацыянальнае заканадаўства ў адпаведнасць з патрабаваннямі канвенцыі МАП, якая забараняе прымусовую працу, у Глускім раёне рабочых вырашылі накіраваць на прымусовы сенакос. І нам нават перадалі копію распараджэння мясцовага райвыканкама. Мы тады таксама звярталіся і ў Пракуратуру, і ў аблвыканкам, пасля чаго нам далі адказ, што тое распараджэнне адменена, бо відавочна, што яно было незаконнае. Але адмянілі толькі адзін такі дакумент, а колькі іх па краіне? Хаця такія савецкія метады – прамое парушэнне правоў грамадзян. Ніхто не павінен прымушаць чалавека да працы за "дзякуй".

– Ці ёсць нейкія прававыя механізмы, каб абараніць людзей, якія не жадаюць выконваць "дабраахвотна-прымусовыя" загады начальства?

– Механізмы ёсць, але нашы людзі, якія працуюць па кантрактах, і на самай справе вельмі залежаць ад свайго кіраўніцтва. Кантрактная сістэма дазваляе кантраляваць грамадства, і многія баяцца, што называецца, "свяціцца". Хаця ў гэтых выпадках заканадаўства на баку чалавека, а Працоўны кодэкс забараняе наймальніку патрабаваць выканання працы, якая не абумоўлена працоўнай дамовай. Але калі хтосьці баіцца патрапіць затым пад рэпрэсіі з боку начальства, то прынамсі можа без указання свайго прозвішча агучыць факты прымусовай працы, як гэта было зроблена ў Вілейскім раёне. З Глускага раёна нам таксама перадалі ананімны дакумент, і быў эфект. Няхай людзі звяртаюцца ў СМІ, да праваабаронцаў… Маўчаць не трэба.

– Калі чалавек адмовіцца ехаць на тое ж поле збіраць у працоўны час бульбу, гэта будзе законна?

– Абсалютна! Ён можа нават адмовіцца ад удзелу ў суботніках, а прымус да ўдзелу ў іх ужо таксама ў краіне стаў нормай. Дарэчы, у Беларусі ў адрозненне ад Савецкага Саюза суботнікі носяць заканадаўча ўрэгуляваны характар, бо ёсць нават спецыяльнае заканадаўства па правядзенні гэтых мерапрыемстваў. І там мы нідзе не бачым, што яны носяць прымусовы характар, усё ж быццам бы добраахвотна. Хаця практыка сведчыць зусім пра іншае. Таму чалавек мае права не браць удзел у суботніку, але зноў-такі – пасля гэтага ён можа на прадпрыемстве, дзе працуе, як сказаў адзін чыноўнік, "попасть в список неудачников". Але ж мы жывём не пры СССР, на вуліцы іншыя часы. Зразумела, што якому-небудзь райвыканкаму значна прасцей пагнаць людзей бясплатна нарыхтоўваць сена, чым запрасіць работнікаў і заплаціць ім за працу грошы. Хто вам перашкаджае дамовіцца з беспрацоўнымі і зацікавіць іх рублём? Яны вам і сена нарыхтавалі б, і кукурузу сабралі. Але ж у нас усе чыноўнікі хітрыя. І гэтыя хітрыя лічаць, што астатнія – дурні, якія павінны бясплатна працаваць і маўчаць?

– Дарэчы, даводзілася чуць, што некаторыя работнікі вызваляюцца ад суботнікаў, але з іх усё роўна вылічваюць грошы за працоўны дзень…

– І такія адлічэнні таксама незаконныя, бо сам суботнік – добраахвотнае мерапрыемства. Не хоча чалавек працаваць насуперак сваёй волі – мае на гэта права. Але, паўтаруся, людзі вельмі пасіўна супрацiўляюцца, а дзяржава гэтым карыстаецца. Хаця тут жа размова не ідзе пра абарону нейкіх, можа быць, малазразумелых палітычных правоў. Гэта тычыцца кожнага з нас.

– А ці цяжка знайсці вінаватага, калі парушаюцца твае правы, і прыцягнуць яго да адказнасці?

– Практыка паказвае: як толькі факты даводзяцца да агульнага ведама, нейкія распараджэнні аб прымусовай працы хутка адмяняюцца. Хаця па вялікім рахунку ў тым жа Глускім раёне можна было паставіць пытанне аб адказнасці асобы, што падпісала дакумент, які супярэчыць і заканадаўству, і Канстытуцыі. Калі чалавек не ведае гэтага, то чаму ён знаходзіцца на адказнай дзяржаўнай пасадзе? А калі ведае, але ставіць подпіс і свядома дапускае дзеянні, якія парушаюць закон, то тым больш ён не павінен займаць кіруючую пасаду.

– На ваш погляд, гэта ініцыятыва мясцовых чыноўнікаў альбо сістэмная пазіцыя дзяржавы?

– Складваецца ўражанне, што ўсё гэта носіць сістэмны характар. Калі на рэспубліканскім узроўні праводзяцца суботнікі з удзелам мільёнаў людзей, то чаму такую практыку не перанесці і на мясцовы ўзровень? І пасля раённы чыноўнік вырашае, што яму таксама дазволена выкарыстоўваць прымусовую працу як захочацца. Сістэма выпрацавана і ад яе адмаўляюцца вельмі неахвотна.

Сяргей КАРПОВІЧ.

ГОРЯЧАЯ ТЕМА

Павел САПЕЛКО:

«Мы не должны платить только за то, что живем в этой стране»

Какую пользу приносит государству декрет о "тунеядцах" и кто от него в первую очередь страдает? Об этом наш корреспондент побеседовал с юристом-правозащитником Павлом САПЕЛКО.

Напомним, декрет №3 «О предупреждении социального иждивенчества», изданный 2 апреля 2015 года и названный в народе декретом по борьбе с тунеядцами, действует в отношении всех жителей Беларуси (вне зависимости от их гражданства), кто находился на территории страны более полугода в течение года. Те из них, кто не работает, не платит налоги и кого декрет не освободил от уплаты сбора на финансирование госрасходов, уже получают от налоговой инспекции так называемые «письма счастья» – извещение об уплате вышеупомянутого сбора в размере 20 базовых величин.

– Что касается этого документа, то наша позиция такова: государство вместо того, чтобы проводить работу по выявлению людей, которые уклоняются от уплаты налогов, принудительный труд решило сделать нормой, – говорит **Павел САПЕЛКО.** – Государство желает, чтобы абсолютно все привлекались к участию в финансировании государственных расходов, хотя налогообложение существует для того, чтобы человек делал отчисления с того дохода, который он имеет. Сначала должен быть доход и только после этого – налог. Но новая логика сборов такая: вы должны платить не за определенные конкретные действия, совершенные государством для человека, а лишь за то, что человек находится на территории государства более 183 дней и гипотетически может получать некоторые блага безвозмездно.

– Уже отмечено, что в декрете присутствуют и другие достаточно нелепые нормы…

– Есть такой момент. Например, «для целей настоящего декрета гражданин признается участвующим в финансировании государственных расходов» в период, в который он был священнослужителем или вел, проживая в деревне, подсобное хозяйство, был студентом или отдыхал после распределения. Еще один из примеров, когда гражданин не обязательно должен работать с уплатой отчислений в бюджет и при этом почему-то считаться участвующим в финансировании государственных расходов, – это осуществление творческой деятельности в качестве творческого работника, статус которого подтверждается творческим союзом, членом которого он является, или профессиональным сертификатом, выдаваемым в соответствии с законодательством. Почему в какую-то особую касту выделили священнослужителей или членов творческих союзов? Вот так решило государство – и все.

– А что может заплатить человек, если он не работает?

– Наверное, будут привлекать к принудительному труду под угрозой лишения свободы. Хотя власти утверждают обратное: мол, это не «принудиловка». Кстати, первоначально в декрете было записано, что по отбытии принудительных работ гражданин признавался участвующим в финансировании государственных расходов.

– По кому в первую очередь бьет декрет?

– В первую очередь – по нашим конституционным правам. И, безусловно, затронет тех людей, кому государство и отечественный бизнес не смогли предоставить нормальные условия для работы и не дали приличную для жизни зарплату. Каждый в таком случае решает сам, что ему делать дальше. Кто-то лежит дома на диване или собирает бутылки, другой едет на заработки за границу… Государство десятилетиями не интересовало, как выживают эти люди, а сейчас оно говорит: «Вы, граждане тунеядцы, должны компенсировать нам расходы». Но, понимаете, такая постановка вопроса уже ущербна. Человек, который заработал деньги, например, в той же России, приехал домой и уже априори участвует в государственном финансировании. Он купил машину – платит автомобильный налог и покупает бензин. Построил квартиру – освободил государство от обязанностей по обеспечению граждан жильем, что задекларировано в Конституции. Люди привлекают валюту в страну, тратят ее здесь, а их считают тунеядцами.

А вообще, декрет сильно ударит и по социально незащищенным слоям населения, по людям, которые реально не могут найти работу и перебиваются с хлеба на воду. Таких, к сожалению, тоже хватает. Но в социальных расходах они вынуждены участвовать. Хотя не думаю, что государство много тратит на этих людей.

– Но оно рассчитывает получить какой-то экономический эффект…

– Для этого пускай бы лучше реализовывало нормальную фискальную политику, внимательно отслеживая доходы и расходы граждан.

– Обращаются ли к вам за решением спорных вопросов те, кому начислили «налог на тунеядство»?

– Обращаются, но многие не до конца понимают суть нашей позиции, когда мы осуждаем декрет. Некоторым кажется, что правозащитники должны помогать людям избегать ответственности за неуплату подоходного дохода. Но мы исходим из того, что если у человека был доход, то он, безусловно, налог обязан заплатить. Вопрос в другом. Мы против того, чтобы финансирование государственных расходов происходило из-под палки из тех источников, которые изначально законодательно не были закреплены. Нас Конституция не обязывает платить только за то, что мы живем в этой стране. Людей поставили в унизительное положение. Может быть, человек в течение нескольких десятков лет зарабатывал по 3 тысячи долларов в месяц, и из этих денег он уже заплатил большие налоги. Сегодня он хочет не работать, потому что имеет такую возможность, но почему тогда кому-то что-то должен компенсировать? Еще не факт и то, что состоятельный человек пойдет в те же государственные медицинские учреждения или отправит туда своего ребенка.

– Одним словом, этот декрет – достаточно противоречивый документ…

– Складывается впечатление, что людей этим самым подталкивают идти в ремесленники. Мол, заплатите базовую величину, и мы от вас отстанем. Но тогда в чем смысл декрета? Чтобы отрапортовать, что в Беларуси нет безработных? Кстати, я уже как-то говорил, что Конституционный суд Беларуси имеет все основания дать оценку декрету №3, обратив внимание на статью 41 Основного закона страны, согласно которому принудительный труд разрешается в двух случаях – согласно вынесенному судом решению и в случае введения чрезвычайного положения. У нас сегодня что – чрезвычайное положение?

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

ИНИЦИАТИВА

В Могилеве депутату передали первые подписи против налога на тунеядство

Представитель Объединенной гражданской партии по Могилевской области Владимир Шанцев и его однопартийцы посчитали символичным начать с Игоря Марзалюка.

В приемную депутата Палаты представителей Национального собрания передали около 60 подписей граждан против Декрета №3 «О социальном иждивенчестве», сообщает mspring.online.

«Мы собираем подписи по всему городу, чтобы потом отнести к депутатам каждого могилевского округа, – сообщил **Владимир Шанцев.** – *Этим занимается несколько человек – участников правоцентристской коалиции».*

По словам областного лидера ОГП, он посчитал символичным начать передачу подписных листов в день, когда официально закончился сбор денег «за тунеядство».

Участники инициативы собирают подписи с начала ноября. Активисты и политики требуют отменить Декрет №3, поскольку *«на момент подписания власть насчитала 400 тысяч неработающих в стране, а количество вакансий в центрах занятости не превышало 20 тысяч. Примерно та же ситуация и сейчас. То есть государство может обеспечить только 5 процентов неработающих низкоквалифицированной работой. Кроме того, государство по Конституции обязано выплачивать неработающим пособие по безработице, а не требовать, чтобы неработающие платили государству».*

(Працяг на 6-й стар.)

ЗА нашы і вашы правы

ЗАЯВА

Андрэй Бандарэнка можа быць прызнаны палітвязнем

Прадстаўнікі беларускай праваабарончай супольнасці прынялі сумесную заяву ў сувязі з узбуджэннем крымінальнай справы ў дачыненні да былога кіраўніка інфармацыйна-асветніцкай установы "Платформ інавейшн".

Андрэй Бандарэнка – праваабаронца, вядомы тым, што з 2011-га да 2014 года кіраваў «Платформай», якая назірала за ўмовамі ўтрымання зняволеных у месцах пазбаўлення волі, ажыццяўляла абарону іх грамадзянскіх правоў, выкрывала выпадкі жорсткага абыходжання з боку прадстаўнікоў органаў унутраных спраў, кансультавала зняволеных і іх блізкіх аб іх правах. У перыяд сваёй актыўнай праваабарончай дзейнасці неадназразова падвяргаўся ціску з боку ўлад.

У ліпені 2014 года А.Бандарэнка быў асуджаны па абвінавачанні ў хуліганстве на 3 гады пазбаўлення волі ва ўмовах узмоцненага рэжыму.

За час адбыцця пакарання неадназразова караўся ў дысцыплінарным парадку. Усе спробы абскардзіць спагнанні з боку адміністрацыі папраўчых установ у Дэпартаменце выканання пакаранняў, органах пракуратуры і судах былі беспаспяховымі.

Тэрмін зняволення Андрэя Бандарэнкі заканчваецца 31 сакавіка 2017 года, аднак новыя абвінавачанні супраць яго па арт.411 КК могуць прывесці да паўторнага асуджэння на тэрмін да двух гадоў пазбаўлення волі. Стала вядома, што днямі Магілёўскім міжраённым аддзелам Следчага камітэта ў дачыненні да Андрэя Бандарэнкі ўзбуджана крымінальная справа па ч.2. арт.411 Крымінальнага кодэкса (злоснае непадпарадкаванне патрабаванням адміністрацыі папраўчай установы).

"Наяўнасць у Крымінальным кодэксе і практыка прымянення гэтага артыкула неадназразова выклікала крытыку з боку праваабарончай супольнасці Беларусі, паколькі дадзены артыкул можа адвольна і выбарча прымяняцца адміністрацыяй папраўчых установ у дачыненні да непажаданых зняволеных, у тым ліку і ў мэтах палітычна матываванага крымінальнага пераследу, – гаворыцца ў заяве. – *Мы асуджаем узбуджэнне новай справы ў дачыненні да зняволенага Андрэя Бандарэнкі. Нягледзячы на тое, што прысуд, вынесены ў дачыненні да яго ў 2014 годзе, не быў звязаны з яго праваабарончай дзейнасцю, мы лічым, што паўторны пераслед з'яўляецца формай палітычна матываванага ціску, звязанага з яго ранейшай праваабарончай дзейнасцю. У выпадку асуджэння А.Бандарэнкі па ч.2 арт.411 КК РБ крытэрыі, якія прымяняюцца намі, будуць дазваляць кваліфікаваць яго як палітычнага вязня".*

ПА ІНШЫ БОК

Алесь БЯЛЯЦКІ: «У зняволенні – фактычна прымусовая праца…»

Праваабаронцы пастаянна нагадваюць пра парушэнні правоў зняволеных за кратамі.

Яны адзначаюць, што людзі, якія знаходзяцца ў следчых ізалятарах ці ўжо асуджаны, яшчэ больш пазбаўлены сваіх правоў параўнальна з грамадзянамі, якія знаходзяцца на волі і якіх прыцягваюць да прымусовай працы. Таму што зняволеныя не могуць выказаць незадаволенасць, звольніцца, не маюць магчымасці падацца ў працоўную эміграцыю.

Юрысты-праваабаронцы наогул прыйшлі да цікавай высновы: у месцах пазбаўлення волі не працуюць тыя, хто хоча працаваць, і ў той жа час прымушаюць да работы тых, хто не адпавядае ні кваліфікацыі, ні ўмовам, ні стану здароўя.

І тут, на думку экспертаў, два выхады са становішча. Першы – эканамічна ўзважаны падыход да вырашэння праблемы. Другі – павінна быць рэформа заканадаўства, якая дазваляе на сённяшні дзень эксплуатаваць тых, хто знаходзіцца па іншы бок кратаў.

"У зняволенні – фактычна прымусовая праца, – кажа праваабаронца і былы палітвязень **Алесь БЯЛЯЦКІ**. – *Ты не маеш права адмовіцца і павінен працаваць. Мне паўтара-два долары ў месяц пералічвалі на рахунак з маіх 7–8 долараў заробку. Астатнія ішлі на аплату ежы. І як за гэтыя грошы набыць сабе вітаміны, тыя ж яблыкі, ці цыбулю, ці грэчку? А калі ты з волі не атрымліваеш дапамогі ў выглядзе перадач? Як за паўтара-два долары палепшыць сабе рацыён? Гэта ж немагчыма… Рамонты робяцца ў асноўным на сродкі зняволеных. Вось мяне вызвалілі летам 2014-га, а за год перад гэтым мы рабілі рамонт сваёй секцыі. Толькі вядро фарбы нам дала калонія, астатняе зняволеныя вымушаны былі знаходзіць самі. Ці купляць нейкім чынам, ці выменьваць. Мы проста скінуліся па блоку цыгарэт, і я ў тым ліку. Хоць мне пра гэта не казалі, бо са мной жа кантакты былі забаронены, але скідваліся ўсе, і я гэта ціха зрабіў. Перадаў і папярэдзіў, каб нікому не казалі. Вось мы скінуліся па блоку, гэта прыкладна па 10 баксаў, а цыгарэты на зоне – як валюта. І за тую валюту нам на прамзоне зрабілі дошкі для шафы, стол адрамантавалі і гэтак далей. Прымусовая праца за кратамі – гэта, безумоўна, праблема, якую трэба вырашаць…"*

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Генадзь ФЯДЫНІЧ: «Дзяржава любіць трэсці свой народ»

Пра заробкі беларусаў на прадпрыемствах, рост беспрацоўя і неабароненасць людзей распавядае старшыня Беларускага прафсаюза работнікаў радыёэлектроннай прамысловасці (РЭП) Генадзь ФЯДЫНІЧ.

– Пасля таго як стаў працаваць Дэкрэт №3 "Аб папярэджанні сацыяльнага ўтрымання" (вядомы як дэкрэт аб дармаедах), у прафсаюз стала звяртацца шмат людзей, якім прыходзяць "лісты шчасця" – паведамленні аб няўдзеле ў дзяржаўным фінансаванні, – *кажа наш суразмоўца.* – І калі гэта проста паведамленне, то яго можна спакойна праігнараваць, гэта не нясе ніякіх юрыдычных наступстваў. Іншая справа, калі прыйдзе апавяшчэнне пад роспіс. Гэта тое самае, што атрымаць павестку ў суд. Але і ў гэтым выпадку вы можаце падаць скаргу ў электронным ці ў пісьмовым выглядзе на імя кіраўніка падатковай інспекцыі альбо асобы, якая падпісала апавяшчэнне.

– Раней паведамлялася, што ў Беларусі каля 400 тысяч так званых дармаедаў…

– Так, і палічылі, напэўна, што калі абкласці іх падаткам, то ў краіну паплывуць валютныя рэкі. Але ж на справе ўсё па-іншаму. Калі б у Беларусі былі створаны прыстойныя ўмовы для працы, тады іншая размова. А што ў нас сёння – хапае работы? Хіба заробкі такія, што можна і "камуналку" заплаціць, і сям'ю пракарміць, і пра запас яшчэ нешта заставалася б? Нічога гэтага няма! І атрымліваецца: чым складаней людзям жыць, тым больш з іх здзірае шкуру дзяржава. А з каго больш браць? Засталіся толькі людзі, бо дзяржаўныя прадпрыемствы нават з крэдытамі расплаціцца не могуць, не кажучы ўжо пра прыбытак. Вось і вырашылі праз розныя дэкрэты трэсці ўласны народ. Наша дзяржава добра навучылася так рабіць і любіць гэтую справу.

– Не так даўно прадстаўнікі незалежнага прафсаюза РЭП, праваабаронцы і юрысты абмеркавалі магчымасці таго, як супрацьдзейнічаць дэкрэту.

– Па-першае, мы вырашылі адправіць лісты ў падатковыя інспекцыі ўсіх раёнаў краіны, каб даведацца, на якой стадыі рэалізацыі знаходзіцца дэкрэт, колькі ў Беларусі ўсяго налічана дармаедаў, колькі чалавек на дадзены момант заплацілі падатак і колькі дзяржава патраціла бюджэтных сродкаў, каб стварыць інфармацыйную базу і спагнаць з людзей падаткі. А пайшлі на гэта, на мой погляд, вялікія грошы. Праўда, адказ мы пакуль так і не атрымалі.

Акрамя таго, мы кажам людзям: усім, хто хоча абараняць свае правы праз суд, нашы юрысты гатовы аказаць бясплатную юрыдычную дапамогу. Зрэшты, некаторыя гатовы адседзець на "сутках", каб толькі не плаціць падатак, але гэта поўны абсурд! Беларускі народ і так трывае доўга, але вось гэтая памяркоўнасць і пакорлівасць – яна проста ўражвае! Мабыць, ужо каля 10 тысяч чалавек добраахвотна заплацілі падатак…

– Адметна, што з'яўленне дэкрэта супала з ростам беспрацоўя ў краіне. І гэты рост працягнецца, ці не так?

– Калі ў краіне беспрацоўе на ўзроўні 5–6 працэнтаў, то гэта для стабільна працуючай эканомікі нават добра. Нехта сыходзіць з працы, на яго месца прыходзіць лепшы работнік… Ратацыя – гэта нядрэнна. Але калі ў нас называюцца адны лічбы па беспрацоўі, а рэальная сітуацыя абсалютна іншая, то пра што можна казаць? Акрамя таго, у нас ёсць, як кажуць, і прыхаванае беспрацоўе, калі работніка не звальняюць, але і працы няма. У выніку рабочы не можа столькі вырабіць, а менеджар – прадаць, каб увесь гэты штат утрымліваць. Да таго ж і прадукцыя неканкурэнтаздольная. Таму і заробкі ў людзей нізкія. Зараз працаўнікоў ужо асабліва не ўтрымліваюць на прадпрыемствах, але і дапамогі чалавек пры гэтым не атрымлівае. Маўляў, цябе не скарацілі, а кантракт скончыўся. І працу пасля гэтага сам шукай. Людзі застаюцца сам-насам са сваімі праблемамі.

Дарэчы, у многіх еўрапейскіх краінах чалавек пры звальненні яшчэ некалькі месяцаў атрымлівае 50–60 працэнтаў ад свайго ранейшага сярэдняга заробку, але пры ўмове, што ён пройдзе курс перааабучэння, пасля чаго яму адразу ж прапаноўваюць новае месца працы. А ў нас на вуліцу выкінулі, а нічога не прапанавалі. Нават калі чалавек стаў на ўлік на біржу працы, ці падумала дзяржава, як яму пражыць на тыя 25 рублёў дапамогі? Мы ж называем сябе сацыяльнай дзяржавай. Такое ўражанне, што ўлада ўжо даўно жыве сваімі катэгорыямі, а народ – сваімі.

– Многія кажуць, што ў Беларусі падчас росту беспрацоўя таксама павінна быць выпрацавана сістэма перааабучэння тых, хто страціў працу. Гэта магчыма?

– Гэта павінна быць дзяржаўная праграма з улікам магчымасцяў і патрабаванняў рэгіёнаў, яе трэба зрабіць у абавязковым парадку! І дапамогу людзям на тры месяцы неабходна ў любым выпадку даваць пры страце работы, нават калі чалавека не скарацілі, а кантракт закончыўся. Бо як чалавеку жыць? І ці лёгка сёння знайсці новую працу, асабліва ў рэгіёнах? Сталіца таксама не гумовая, усіх прыняць не можа. І ў гэтай сітуацыі праграма па перааабучэнні была б выратавальнай. Перааабучыўся – гарантавана ідзеш працаваць на пэўны заробак. І на гэты час будзеш працаўладкаваны, бо ў кожнага ёсць сям'я, якую карміць трэба. Але ж ніякай праграмы няма, улады толькі кажуць пра нейкія 50 тысяч неіснуючых новых месцаў. І калі нават ва ўрадзе не вераць у гэта…

Таму частка беларусаў сёння з'язджае на работу ў Расію, дзе іх нярэдка "кідаюць". Але "кідаюць" па дамовах падраду і ў Беларусі. Чалавеку галоўнае знайсці работу, але калі даходзіць справа да разліку, то яму кажуць: "Ты тое не выканаў, а значыць, і атрымаеш не тое, што планавалася". Мы праз суд абараняем гэтых людзей, бо пракуратура гэтым не хоча займацца.

– Вы малюеце даволі сумную карціну…

– Няхай бы ўлады выкарысталі польскі вопыт, калі суседзі ў часы крызісу давалі прастору для дзейнасці чалавека. Хоча нехта займець сваю маленькую справу? Няхай гэтым займаецца, не чапайце яго з падаткамі 2–3 гады, бо чалавек – самазаняты. Але ж нашы людзі баяцца, не вераць словам дзяржавы. Сёння, напрыклад, могуць заявіць, што два гады не будуць чапаць, а затым забяруць за чатыры. Таму ініцыятыва ў людзей яшчэ застаецца, але яе з кожным годам усё менш і менш. Многія наогул перавялі свой бізнес у іншыя краіны – у Польшчу, Украіну, Расію…

Калі мы хочам, каб нешта змянілася ў лепшы бок, неабходны закон аб прыватнай уласнасці. У тым ліку, на мой погляд, і на зямлю. Я вось не так даўно быў у Літве, размаўляў з адным вяскоўцам. Той распавёў, што Еўрасаюз даў яму незваротную субсідыю ў памеры 40 тысяч еўра. Чалавек купіў за гэтыя грошы машыну, якая робіць сок і адразу яго ўпакоўвае. Яму далі шанц, каб змог устаць на ногі, распачаць свой бізнес. А ў Беларусі ў гэтым годзе яблыкі тысячамі тон гнілі ў людзей, і нікому да гэтага не было справы!

– Генадзь Фёдаравіч, ці праводзіце вы маніторынг таго, што сёння робіцца на прадпрыемствах краіны? Якая там на сёння сітуацыя?

– На самых буйных прадпрыемствах працягваецца скарачэнне рабочых – гэта тычыцца і "Гомсельмаша", і МАЗа… Вядома, што на Мінскім трактарным заводзе на месцы тых, хто сышоў па заканчэнні кантракта, нікога не бяруць. Зрэшты, я не ведаю ніводнага дзяржаўнага прамысловага прадпрыемства, якое сёння было б на плыву. Іх даўно ўжо трэба перадаць у іншыя рукі, але ж каму яны патрэбны ў такім стане? У свой час, напрыклад, "Матарола" хацела мець 51 працэнт акцый "Інтэграла", "Філіпс" марыў набыць беларускі "Гарызонт"… Але ж справа закончылася тым, што добрых гаспадароў пагналі з краіны, а самі за 20 гадоў так развалілі гэтыя прадпрыемствы, што ад іх засталася толькі адна назва. Упэўнены, прыватнік не дапусціў бы такой сітуацыі, але пры ўмове, што і дзяржава не перашкаджала б працаваць. А працоўнаму ўсё роўна зараз, хто будзе яго наймальнікам. Галоўнае, каб была добрая праца і годны заробак. Хаця, шчыра кажучы, незалежным прафсаюзам прасцей працаваць з наймальнікам-прыватнікам, чым з дзяржаўнымі служачымі. Апошнія – гэта сістэма.

– Увогуле, ці абаронены сёння працоўны чалавек?

– Як ён можа быць абароненым, калі ў Беларусі працуе кантрактная сістэма? Міжнародная грамадскасць ужо шмат пра гэта казала, давала беларускаму ўраду рэкамендацыі, але таму, што называецца, па барабане. Гэта ўсё робіцца на карысць чалавека? Не. І ў выніку сістэма выпрацавала ў народа такую рысу, што людзі прызвычаіліся не зарабляць грошы, а атрымліваць іх. Мне падаецца, што гэта зроблена наўмысна, каб працоўны чалавек пастаянна ад кагосьці залежаў. Толькі не ад самога сябе. Таму ў нас няма і багатага сярэдняга класа, бо гэтыя людзі не будуць знаходзіцца ў залежнасці ад дзяржавы. Чалавеку неабходна самастойнасць, у той час як дзяржава павінна ствараць умовы для працы і не перашкаджаць. Калі ж кажуць, што "ўсё вакол дзяржаўнае, усё вакол маё", то толку тут не будзе. Мне падаецца, шмат беларусаў усё гэта разумеюць, але трываюць. Можа быць, некаторыя думаюць так: само сабой усё пройдзе, сітуацыя стабілізуецца. Не пройдзе і не стабілізуецца. За свае правы трэба змагацца зараз і заўсёды. І для гэтага трэба ствараць незалежныя прафсаюзы ці ўступаць у існуючыя.

– Ці шмат да вас звяртаецца людзей па дапамогу?

– Нашы юрысты за год аказваюць каля 1500 кансультацый. Гэта аб'ём працы добрай юрыдычнай канторы. Я вам шчыра скажу: былі выпадкі, калі нават з пракуратуры і ДАІ пасылалі людзей да нас па дапамогу. І колькасць тых, хто звяртаецца, каб абараніць свае правы, не змяншаецца. Жыццё такое…

Алесь СІВЫ.

ДАРЭЧЫ

За 9 месяцаў 2016 года прававой службай Беларускага прафсаюза РЭП было дадзена 1569 бясплатных юрыдычных кансультацый (у тым ліку не сябрам прафсаюза – 378).

Падрыхтавана 532 звароты, скаргі ў розныя структуры органаў улады і наймальнікаў. Падрыхтавана 185 касацыйных скаргаў у суды. Вярнулі незаконна ўтрыманыя наймальнікамі сродкі ў памеры 1.046.768.000 недэнамінаваных рублёў.

Вось толькі некаторыя факты, калі незалежныя прафсаюзы дапамаглі людзям знайсці праўду ў судах:

– 27 кастрычніка суд Ленінскага раёна г.Магілёва вынес рашэнне аб спагнанні незаконна ўтрыманай сумы і сярэдняга заробку за затрымку разлікаў пры звальненні на карысць мантажніка ААТ "Савалекс-Т" **Дзяніса Палякова**. Агулам з наймальніка будзе спагнана 2340,5 дэнамінаванага рубля;

– дырэктар гомельскага ТДА "Тэрматыка" пры звальненні свайго супрацоўніка **Аляксея Андрэева** не выплаціў канчатковы разлік у памеры 1,9 млн недэнамінаваных рублёў. Пасля падрыхтоўкі юрыдычнай службай прафсаюза іску ў суд прыватнік выплаціў работніку амаль у два разы больш – 3,6 млн рублёў. Рашэнне аб спагнанні гэтай сумы вынесена судом Навабеліцкага раёна г.Гомеля 2 верасня 2016 года;

– 23 кастрычніка суд Чыгуначнага раёна Гомеля па скарзе, якую падрыхтавалі юрысты прафсаюза РЭП, абавязаў транспартнае РУП Гомельскага аддзялення Беларускай чыгункі, Гомельскі вагонны ўчастак скласці акт аб няшчасным выпадку на вытворчаці з удзелам электрамеханіка **Сяргея Лукоўскага**.

…За 9 месяцаў гэтага года прававой службай Беларускага прафсаюза РЭП было выйграна 36 судовых працэсаў.

ІНІЦЫЯТЫВА

Як змагацца з дэкрэтам аб дармаедах?

Старшыня юрыдычнай камісіі ГА «Беларускі Хельсінкскі камітэт» **Гары Паганяйла** выказаў упэўненасць, што пасля прыняцця вышэйназванага дакумента, што БХК будзе выкарыстоўваць усе магчымасці для аспрэчвання Дэкрэта №3 на міжнародным узроўні.

"Ёсць два міжнародныя механізмы для абскарджвання дэкрэта аб дармаедах, – кажа Гары Пятровіч. – *Першы – гэта зварот у Адміністрацыйны савет Міжнароднай арганізацыі працы. Другі – далучыць структуры Савета Еўропы ці Еўрасаюза, якія могуць ініцыяваць разгляд праблемы Дэкрэта №3 у Венецыянскай камісіі. БХК возьме на сябе падрыхтоўку адпаведных дакументаў для далейшага накіравання ў гэтыя структуры".*

На думку праваабаронцаў, Дэкрэт №3 парушае Канстытуцыю, а таксама канвенцыі Міжнароднай арганізацыі працы "Аб абавязковай і прымусовай працы" і "Аб скасаванні прымусовай працы", ратыфікаваныя Беларуссю.

Обеднели

Растет доля белорусов, находящихся за чертой бедности.

Так, в третьем квартале 2016 года доля граждан страны с уровнем среднедушевых располагаемых ресурсов ниже бюджета прожиточного минимума составила 5,7%, тогда как во втором квартале – 5,5%, в первом – 5,4%, сообщает БелаПАН со ссылкой на Национальный статистический комитет.

Менее 150 деноминированных рублей среднедушевых располагаемых ресурсов в месяц в третьем квартале текущего года имели 2,9% населения (во втором – 2,8%),

150–200 рублей – 7,2% (7,7%),

200–250 – 12,2% (11,4%),

250–300 – 12,7% (13,4%),

300–350 – 14,8% (14,4%),

350–400 – 11,8% (12,4%),

400–500 – 16,8% (15,8%),

500–600 – 8,6% (8,7%),

более 600 рублей – 13% (13,6%).

Как сообщалось ранее, денежные доходы в январе–сентябре 2016 года в расчете на душу населения в Беларуси составили 508,2 рубля в месяц. Для сравнения: в январе–сентябре 2015 года этот показатель составлял 488,5 рубля.

Таким образом, среднедушевой доход за год вырос на 4%. При этом реальные располагаемые денежные доходы населения, учитывающие инфляцию, снизились за год на 7,2%.

ЦИФРЫ

Налоговая разослала уже 70 ТЫСЯЧ «писем счастья»

Тунеядцы пополнили госбюджет на сумму, которая превышает 2,5 миллиона рублей, сообщили в пресс-службе Министерства по налогам и сборам.

Налоговики направили белорусам, которые в прошлом году участвовали в финансировании госрасходов меньше 183 дней, около 70 тысяч извещений на уплату сбора.

Около 1 миллиона рублей в госбюджет внесли те, кто до 31 мая добровольно известил налоговую, что в прошлом году участвовал в финансировании госрасходов меньше 183 дней. Для них размер сбора уменьшали на 10%, но внести его нужно было до 1 июля.

Тунеядцам, которым пришли «письма счастья», нужно было уплатить налог до 15 ноября включительно. Но тем, кто получил извещение накануне или после этой даты, можно внести нужную сумму в течение 30 календарных дней. Задержку с отправлением извещений в ведомстве объясняют тем, что *«сейчас обрабатывается очень много данных, которые предоставляют другие органы».*

Ранее власти прогнозировали, что под действие декрета о тунеядстве могут попасть около 400 тысяч белорусов.

У СУСЕДЗЯЎ

Што прынёс палякам год кіравання партыі «Права і справядлівасць»?

Многія на гэта пытанне адказваюць проста: вялікія змены ў сацыяльнай палітыцы.

На думку палітычных экспертаў, партыя «Права і справядлівасць» перамагла на выбарах дзякуючы сваім сацыяльным абяцанням. Год таму мала хто верыў, што яна мае намер ажыццявіць усё, што абяцала. Аднак цяпер відаць, што палітыкі не кідалі слоў на вецер і метадычна ўзяліся за рэалізацыю сваёй праграмы.

Праграма «Сям'я 500+», ліквідацыя гімназій, бясплатныя лякарствы для пажылых людзей – гэта былі важнейшыя абяцанні «Права і справядлівасці» ў сацыяльнай сферы. Праграму "500+" увялі вельмі хутка, яна пачала дзейнічаць з красавіка гэтага года. Фінансавую падтрымку сем'і атрымліваюць на другое і наступнае дзіця, у сем'ях з нізкімі даходамі – і на першае. Бацькі, як правіла, выдаткоўваюць гэтыя грошы на адукацыю дзяцей і патрэбы першай неабходнасці.

Дзейнасць праграмы пазітыўна ацэньваюць прыкладна 60% палякаў. І, канешне ж, хваляцца гэтай праграмай яе аўтары. Міністр сям'і, працы і сацыяльнай палітыкі **Эльжбета Рафальска,** падсумоўваючы год змен у сацыяльнай палітыцы краіны, падкрэслівае вялікі зрух на рынку працы. Гэта – павышэнне стаўкі за гадзіну працы. Пажылыя людзі, якім больш за 75 гадоў, атрымалі бясплатныя лякарствы.

У краіне ажыццяўляецца праграма АСОС (Сацыяльная актыўнасць пажылых людзей). У рамках яе адкрываюцца цэнтры дзённага знаходжання пажылых людзей. Гэта цэнтры для людзей, якім не хочацца пастаянна знаходзіцца ў чатырох дамашніх сценах, адчуваючы адзіноту і пэўны сум. Ды і ў сталым узросце ўзнікае праблема з самаабслугоўваннем. А ў цэнтрах дзённага знаходжання гэта вырашаецца пры дапамозе дзяржавы.

Урад стараецца таксама знайсці магчымасці падтрымкі і паляпшэння якасці жыцця тых пенсіянераў, у якіх маленькая пенсія. Міністр Э.Рафальска кажа што з новага года мінімальная пенсія будзе складаць тысячу злотых (больш за 300 долараў).

На рахунку кіруючай партыі "Права і справядлівасць" ёсць і іншыя вырашаныя праблемы.

Паменшаць пенсіі былым функцыянерам камуністычных спецслужбаў

Польскі ўрад ініцыяваў праект закона, які памяншае памер пенсій функцыянерам камуністычных спецслужбаў. Прэм'ер Польшчы **Беата Шыдла** заявіла, што праз чвэрць стагоддзя пасля падзення камуністычнага рэжыму супрацоўнікі рэпрэсіўнага апарату маюць вышэйшыя пенсіі, чым іх ахвяры і тыя, хто прысвяціў сваё жыццё барацьбе за дэмакратыю і свабоду Польшчы.

Міністр унутраных спраў Польшчы **Марыян Блашчак** паведаміў, што ветэранам камуністычных спецслужбаў плануюць выплачваць пенсію, якая не будзе вышэйшай за сярэднюю пенсію асоб з такім самым стажам працы. Гэта дазволіць бюджэту сэканоміць каля 100 мільёнаў еўра ў год.

Змены ў законе аб пенсіённым забеспячэнні закрануць 32 тысячы чалавек.

ФОТООКНО

ЕС обещает Украине до конца текущего года установить безвизовый режим

Председатель Еврокомиссии **Жан-Клод Юнкер** и председатель Евросовета **Дональд Туск** ожидают скорой отмены визового режима для граждан Украины. Украина выполнила все поставленные перед ней условия, заявил Юнкер на саммите ЕС – Украина в Брюсселе. Он выразил уверенность в том, что украинцы смогут посещать страны ЕС без виз на срок до 90 дней еще до конца текущего года.

На фото: Мартин Шульц, Петр Порошенко, Дональд Туск и Жан-Клод Юнкер.

У НИХ…

Такой филармонии в Германии еще не было

Билеты в филармонию Гамбурга, которая еще не открылась, но уже стала архитектурным и культурным шедевром, стоят до 10 тысяч евро. Официальное открытие намечено на январь 2017 года.

Изначально филармонию планировали построить за три года, потратив на это 77 млн евро, однако строительство заняло в три раза больше времени – девять с половиной лет, а его стоимость при этом выросла в 11 раз – до 866 млн евро.

Комплекс включает в себя Большой и Малый концертные залы, современный отель на 250 номеров, 45 частных квартир и паркинг на 500 мест. Большой концертный зал мирового уровня на 2150 мест поднят на 50 метров над Эльбой. Малый музыкальный зал рассчитан на 550 мест. Есть также зал-студия на 170 мест.

КТО ЕСТЬ КТО?

Безоговорочную победу в праймериз правоцентристов во Франции одержал Франсуа Фийон. Бывший премьер-министр как будто специально создан для роли кандидата в президенты: социально ориентированный и при этом консерватор, убежденный католик, критик ислама, патриот с националистическим уклоном и сторонник радикальных неолиберальных экономических реформ.

Франция мечтает о новом Шарле де Голле

«Мистер Никто»

Так Франсуа Фийона называли его оппоненты в собственной партии, прежде всего сторонники Николя Саркози. Тем самым они давали понять, что собираются поддерживать оскорбительный тон их лидера. Саркози называл его «бедный тип», а во время своего президентского срока даже говорил о тогдашнем премьер-министре «мой сотрудник».

Однако праймериз показал, что многие сторонники Саркози больше не хотят видеть ту заносчивость и самоуверенность, которые он вновь продемонстрировал. В итоге среди трех основных кандидатов бывший президент занял третье место с результатом в 20,6 процента голосов.

Партия хочет видеть во главе государства политика совершенно другого типа: сдержанного, вежливого и в то же время боевого католика Франсуа Фийона.

Многие французы мечтают о фигуре отца нации, политическом спасителе в лучших традициях послевоенного президента Шарля де Голля.

Его политическая карьера

Детство Франсуа прошло в окрестностях города Ле-Ман на западе Франции и было безбедным и счастливым.

Он изучал журналистику, а затем право. В 1974 году познакомился со своей будущей женой Пенелопой Кларк, родом из Уэльса. У них пятеро детей, последний родился в 2001 году. Семья по-прежнему живет в окрестностях города Ле-Ман в департаменте Сарт, который остается избирательным округом политика.

В 1981 году в возрасте 27 лет он был избран в парламент, став самым молодым членом Национального собрания Франции.

Свой первый министерский портфель Фийон получил в 1993 году в правительстве Эдуара Балладюра, став министром высшего образования. После этого он еще пять раз занимал министерские посты, а затем в течение пяти лет до 2012 года был премьер-министром при президенте Николя Саркози. В качестве министра социальных дел и труда при президенте Жаке Шираке Фийон зарекомендовал себя эффективным посредником, готовым на многочасовые переговоры с профсоюзами.

Друг Путина

Французская пресса не первый день и не первый месяц называет Фийона «путинофилом», а иногда и просто другом российского президента Владимира Путина.

Фийон, по информации французских СМИ, подружился с Путиным после 2007 года. Политики обращаются друг к другу на «ты», пишет Le Monde. По словам газеты, их личные встречи регулярно затягиваются, несмотря на протокол. В 2008 году, когда Фийон приехал с официальным визитом в резиденцию Путина в Сочи, визит закончился уже после официальных переговоров в бильярдной комнате.

В 2014 году газета L'Express писала, что президент Путин, услышав о том, что у Фийона скончалась мать, прислал ему вместе с соболезнованиями бутылку вина 1931 года – именно в этом году родилась мать французского политика.

Путин, узнав, что Фийон лидирует в первом туре праймериз, назвал его «безусловно, в высшей степени профессионалом».

Планы Фийона в том, что касается отношений с Россией, весьма схожи с предложениями лидера крайне правого «Национального фронта» Марин Ле Пен и идут вразрез с пронатовской политикой бывшего президента Николя Саркози и тепершнего лидера Франции Франсуа Олланда.

Фийон – убежденный голлист и давно уже разделяет точку зрения покойного генерала, согласно которой Франция должна проводить свой собственный курс между Востоком и Западом.

Франсуа Фийон считает, что американская политика последнего времени была губительна, так как Вашингтон пытался изолировать Москву из-за ситуации в Украине и оказывал на Россию давление в том, что касается стран Балтии.

Во время дебатов в ходе праймериз Фийон заявил: «Мы союзники Соединенных Штатов, мы разделяем с Соединенными Штатами наши ценности, чего нельзя сказать о России». Однако он добавил, что готов восстановить связи с Россией и помочь ей укрепиться в Европе.

В ответ на критику своих теплых отношений с российским президентом Фийон сказал: «Наши судьбы тесно связаны, как сказал генерал де Голль во время своего визита в Россию в 1966 году. Де Голль разговаривал со Сталиным, а нам нельзя работать вместе с президентом Путиным?»

К России, говорит Фийон, следует относиться как к великой державе и отдавать ей дань уважения, не скрывая при этом наличия разногласий.

В октябре 2016 года в интервью телеканалу France 2 он сказал: «Мы знаем, что Россия – не демократическая страна; мы знаем, что российский режим нестабилен и опасен. Вопрос стоит следующим образом: должны ли мы продолжать провоцировать русских, отказываться проводить с ними какой бы то ни было диалог, вынуждая их становиться все более и более агрессивными и все менее и менее европейцами?»

По его мнению, Европа должна прекратить преследовать Москву за аннексию Крыма и перестать возлагать на Россию вину за военные действия на востоке Украины.

В том, что касается Сирии, Фийон считает, что Запад должен сотрудничать с Ираном и оказывать помощь режиму президента Башара Асада, несмотря на все его недостатки, так как иначе Сирия может оказаться под контролем исламистов: «Следует радоваться, что она (Россия) вмешалась (в сирийский конфликт). Иначе нам пришлось бы иметь дело с еще более мощным «Исламским государством».

Подготовил к печати Алесь ДРАБЧУК.

ПОД ГРИФОМ «СЕКРЕТНО»

Сколько бункеров у Путина?

У Сталина было 7 бункеров, у Горбачева – один. У Путина, как говорят, есть четыре надежных убежища: в его основной резиденции в Ново-Огарево, в Чеховском районе Подмосковья, где дислоцированы «специальные» части ракетных войск, а также в Москве – предположительно под комплексом в Зарядье. Укрепленное подземелье в центре столицы основал еще Берия. Но самый таинственный объект находится на Южном Урале, внутри горы Ямантау. Еще в 70-е годы прошлого века здесь началось строительство, вокруг расположилось несколько поселков, которые до сих пор имеют статус закрытых. К горе провели автомобильную дорогу и железнодорожную ветку, а подступы охраняют слишком накачанные и вооруженные до зубов «егеря». Еще в 90-е годы к объекту проявляли интерес западные СМИ. По слухам, в убежище под горой могут разместиться около 30 тысяч человек. Местные практически все уверены, что это «запасная столица» России на случай апокалипсиса, но говорить открыто опасаются. Чем на самом деле является секретный объект, официально ни разу не разъяснялось. Кстати, на расположенный неподалеку горнолыжный курорт «Абзаково» в 2000-х годах частенько приезжал сам Путин. Говорят, он заглядывал и на Ямантау.

На расчетные 90 суток

Число бомбоубежищ в России засекречено. Кроме того, большая часть из них в постсоветское время была отдана под гражданские объекты – склады, бары, рестораны. В последние несколько лет объектам ГО возвращают их прежнее назначение, восстанавливают старые и строят новые бункеры. Эксперты считают, что имеющиеся убежища смогут вместить только половину населения. В крупных городах роль «подземных ковчегов» могут исполнять станции метро глубокого залегания.

Еще в советское время была создана система государственных резервов – неприкосновенный запас из 10.000 наименований предметов и продуктов, которого должно хватить на расчетные 90 суток. Хранилища расположены на глубине 125 метров под землей и вмещают все необходимое – от булавок до стройматериалов. Продуктовые запасы к концу срока годности заменяются свежими. Информация о расположении объектов Госрезерва является секретной, ее разглашение карается по закону. Полной информацией обладают только два человека в стране – президент России и глава Росрезерва.

ПУЛЬС ПЛАНЕТЫ

«Я проиграл – я ухожу»

Премьер-министр Италии Маттео Ренци объявил о своей отставке. Причина? Поражение на референдуме.

Взяв на себя полную ответственность за поражение, он призвал лагерь оппонентов, призывавших голосовать против реформы, сформулировать свои предложения.

«Я проиграл, и я говорю об этом вслух, хоть и не без комка в горле, ведь мы все-таки не роботы», – сказал Ренци.

Гавайский снег

На Гавайях выпало 90 сантиметров снега.

Синоптики говорят, что снег в тропиках случается, но на таких низких высотах это большая редкость.

Самые мощные осадки пришлись на районы вокруг двух самых высоких вершин острова – вулканов Мауна-Кеи и Мауна-Лоа.

Неожиданно

Премьер-министр Новой Зеландии Джон Ки в понедельник 5 декабря неожиданно объявил об отставке. Как сообщил сам Ки на пресс-конференции, к этому шагу его подтолкнули семейные обстоятельства, подробности которых политик не уточнил. О своих дальнейших планах 55-летний Ки также ничего не рассказал. В должности премьер-министра он находился на протяжении последних восьми лет.

Компания Apple инвестирует в разработку беспилотных автомобилей

В своем письме Национальному управлению безопасности движения на трассах США компания подчеркивает, что «верит в потенциал автоматических систем во многих областях, включая транспорт».

Apple также указывает, что транспортные средства с автоматической системой управления имеют значительные социальные преимущества, которые еще только предстоит осознать.

ПОЗДРАВЛЯЕМ!

Самый пожилой человек мира Эмма Морано отпраздновала 117-летие

Когда Эмма Морано родилась, Италией еще правил король Умберто I, компания Fiat была только что основана, а футбольного клуба «Милан» еще не существовало.

Жизнь этой непритязательной женщины, которая во вторник отпраздновала свое 117-летие, захватила сразу три века. В этой жизни было все: и замужество, начавшееся с шантажа, и рукоприкладство мужа, и потеря единственного сына, и диета, которую никак нельзя назвать сбалансированной.

Эмма (старшая из восьми детей в семье, пережившая всех братьев и сестер) родилась 29 ноября 1899 года в итальянском Пьемонте.

В этом году, после того как в мае скончалась американка Сюзанна Мушатт Джонс, Эмма официально стала самым пожилым человеком на планете. К тому же Морано – последняя из живущих людей, родившихся в позапрошлом веке.

По словам самой Морано, секрет ее долголетия отчасти кроется в генах: ее мать дожила до 91 года, а несколько сестер преодолели столетний рубеж. Отчасти же дело в весьма необычной диете: на протяжении более чем 90 лет она каждый день съедала по три яйца, причем два из них – сырыми.

ИНТИМНАЯ ТЕМА

Болезнь, которую другим не покажешь

«Воспоминанья кружатся, как комариный рой. А мне смешно до ужасов. Мой ужас – геморрой!» – с улыбкой цитирует он слова Владимира Высоцкого. И тут же становится очень серьезным. «Для многих геморрой – это действительно ужас и серьезный повод сходить к врачу», – отмечает врач-проктолог медицинского центра «ЛОДЭ», кандидат медицинских наук ***Дмитрий Гребенников.***

– По некоторым данным, от геморроя страдает до 70 процентов населения Земли. У каждого человека есть геморроидальные сплетения. Значит, почти все рискуют обнаружить у себя это заболевание?

– Геморроидальные сплетения закладываются, когда человек еще находится в утробе матери. Но далеко не всем мы ставим диагноз «геморрой». Развитию заболевания способствуют различные специфические факторы: это образ жизни (неслучайно геморрой называют болезнью программистов и водителей), физические нагрузки, возраст, нервный стресс, беременность. Одной из самых распространенных причин увеличения геморроидальных узлов являются запоры.

В наш центр чаще обращаются люди с хроническим заболеванием, однако встречается и острый геморрой – он же тромбоз геморроидальных узлов.

– На какой стадии развития недуга приходят к вам пациенты?

– Это заболевание из тех, о которых говорят: *«сам не оценишь, а другим не покажешь»* – стыдно. Люди очень стесняются идти к проктологу, а если уж приходят к специалисту, значит, болезнь уже измучила их: у них запущенное заболевание в третьей или четвертой стадии, когда возможно только оперативное лечение.

– За рубежом врачи выступают за малоинвазивные методы лечения геморроя. Какие методики предпочитаете вы?

– Одну из самых эффективных в мире: методику малоинвазивного оперативного лечения геморроя второй-третьей стадии – дезартеризацию геморроидальных узлов с подтяжкой слизистой (лифтингом).

– Расскажите, пожалуйста, подробнее об этом методе.

– Полное название операции звучит как трансанальная допплерконтролируемая дезартеризация геморроидальных узлов с мукопексией (или муколифтингом). В европейских странах эта методика называется *HAL-RAR*. Ее суть заключается в том, что под контролем УЗИ определяются и прошиваются все артерии, питающие геморроидальные узлы, а выпадающие узлы обшиваются специальными швами, которые при затягивании возвращают узлы в их физиологическое положение. В результате геморроидальные узлы запустевают и склерозируются. Эффективность такой операции составляет 90–95 процентов. Она не очень болезненна, может проводиться амбулаторно, после операции не остается разрезов в анальном канале и сохраняется высокий косметический эффект.

Кроме того, при значительном геморрое мы проводим радиоволновую или лазерную деструкцию наружных узлов.

– Какие еще методы лечения геморроя сегодня применяют специалисты?

– Самый простой метод – консервативный: он заключается в назначении сосудистых лекарственных средств, различных свечей, мазей, диет, а также физиопроцедур. «Золотым стандартом» в лечении геморроя первой-второй стадии считают лигирование внутренних геморроидальных узлов латексными кольцами. Этот метод заключается в том, что основание геморроидального узла пережимается специальными кольцами – и узлы со временем отмирают. Эта методика высокоэффективна, практически безболезненна, доступна, занимает по времени всего 5–10 минут – и пациент может вернуться на работу. Другие методы – фотокоагуляция (или прижигание пучком света) узлов, склерозирование путем введения специального препарата, благодаря чему узлы запустевают, а кровь перестает поступать к ним. Все эти методики применяются в нашем центре.

– Есть ли плюсы у хирургического лечения геморроя?

– Конечно, радикальный метод хорош тем, что в последующем мы навсегда избавляем пациента от недуга, поскольку считается, что местное лечение может лишь снять воспаление на время, но не убрать патологически измененную, растянутую кавернозную ткань узлов.

– Кто в большей степени подвержен развитию заболевания – мужчины или женщины?

– И те, и другие. Но если у мужчин болезнь, как правило, связана с перечисленными мною факторами, то женщины чаще приходят к врачу после рождения ребенка. По статистике примерно у каждой второй молодой мамы развивается послеродовый геморрой.

– Какие симптомы свидетельствуют о геморрое?

– Зуд в анальной области, дискомфорт, появление образований в анусе, тянущие боли в промежности. Однако жалоба номер один у пациентов, страдающих геморроем, – выделение крови из прямой кишки. Но здесь стоит отметить, что этот же симптом может свидетельствовать и о заболеваниях желудочно-кишечного тракта, в том числе и об опухолях. А обыватели, не проконсультировавшись со специалистом, нередко ставят себе диагноз «геморрой» и лечатся не от того.

– Чем может грозить нелеченый геморрой?

– Очень неприятным состоянием – тромбозом геморроидальных узлов, когда возникает резкая боль и узлы отекают вплоть до размеров крупного каштана. Нередко тромбированные узлы изъязвляются, что чревато кровотечением. На фоне геморроя могут возникнуть гнойно-воспалительные заболевания околопрямокишечной клетчатки, которые требуют экстренной медицинской помощи. Одним словом, не тяните! Если что-то беспокоит – срочно к врачу!

Ася КАЛИТИНА.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Алесь СІВЫ

Трэст, які лопнуў

Яшчэ вясной гэтага года, калі чэмпіянат Беларусі па футболе толькі стартаваў, я распавядаў пра неверагоднае "шчасце", якое нечакана звалілася на галаву бабруйскага футбольнага клуба "Белшына": у каманды з'явіўся загадкавы "расійскі інвестар".

Божа, якія вясёлкавыя планы маляваліся! І мільён долараў расіяне быццам бы збіраліся дастаць з уласнай кішэні на патрэбы клуба, і запрошаныя ў каманду чатыры аргенцінскія ігракі павінны былі вывесці бабруйскі футбол ледзь не на сусветны ўзровень, і футбольную акадэмію ў горадзе пабудуюць. Бабруйск стагнаў ад разгорнутай карціны перспектыў!

Адкуль узяліся гэтыя расійскія інвестары, доўгі час ніхто наогул не ведаў, а таямнічасць толькі дадавала інтрыгі. Радасна пацiралі рукі і мясцовыя чыноўнікі: баба з возу – каню лягчэй. І калі расіяне паабяцалі ўзяць часткова на сябе выдаткі па ўтрыманні каманды, то кіраўніцтва горада і вобласці зразумела: вось яно, простае чалавечае шчасце. Расійскіх гасцей чыноўнікі, як Лёня Галубкоў з рэкламы МММ, якую шмат хто яшчэ памятае, пяшчотна называлі партнёрамі і абаранялі да апошняга.

А "партнёры" ўзяліся за справу спрытна: першнаперш разагналі практычна ўвесь папярэдні склад каманды, якая ў мінулым сезоне заняла 4-е месца ў чэмпіянаце Беларусі, і прызначылі галоўным трэнерам малавядомага спецыяліста з Расіі Уладзіміра Яжурава – той паабяцаў ператварыць Бабруйск ледзь не ў сусветную сталіцу футбола. Праўда, ужо пасля першых паражэнняў, калі ружовыя мары сталі шэрымі, Яжураў таямніча знік. Ці то "адпрасіўся з'ездзіць дадому", ці то "пакінуў каманду па сямейных абставінах".

І зноў гарадскія ўлады грудзямі ўсталі на абарону расійскіх "партнёраў", а старшыня Бабруйскага гарвыканкама так абурыўся паводзінамі журналістаў, якія "нагнятаюць абстаноўку", што паабяцаў, што яны "за свае словы расплацяцца". Не ведаю, які інтарэс там меў спадар Каваленка, але запытацца ў яго пра гэта практычна немагчыма – зараз Андрэй Фёдаравіч, якога абвінавачваюць у атрыманні хабару, адказвае ў ізалятары на пытанні следчых.

Тым часам па ходзе чэмпіянату высветлілася, што менавіта шукалі расіяне ў Бабруйску. Прывабіла іх, мабыць, перспектыва таго, што клуб можа выступіць у Лізе Еўропы. Выхад на еўрапейскую арэну дазваляў атрымаць прэміяльныя ад УЕФА і, акрамя таго, быў шанц праявіць там сябе і зарабіць на трансферах футбалістаў. Для гэтага заставалася зрабіць не так і шмат – альбо самім выйграць Кубак Беларусі, альбо жадаць кубкавага поспеху барысаўскаму БАТЭ.

Першымі падклалі свінню расійскім "партнёрам" самі бабруйскія футбалісты, калі ганебна прайгралі ў 1/8 фіналу Кубка Беларусі камандзе "Баранавічы" з другога дывізіёна. Дабіў "інвестараў" БАТЭ, які ў фінале саступіў жодзінскаму "Тарпеда-БелАЗ" і такім чынам пакінуў "Белшыну" без удзелу ў Лізе Еўропы.

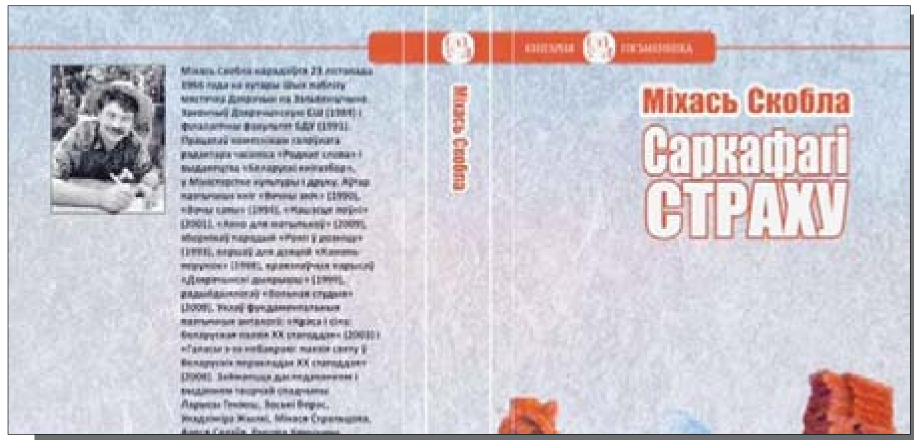
І... "цацка" перастала быць цікавай расіянам, якія раней планавалі зарабляць на продажы ігракоў. *"Вы ж збіраліся ўкласці ў каманду мільён долараў, дзе грошы?"* – пыталіся ў аднаго з "партнёраў" Сяргея Новікава журналісты. *"Гэта ўсё пустыя размовы. Мы – не інвестары". – "Вы збіраліся адкрыць у Бабруйску футбольную акадэмію. Што зроблена?" – "Для гэтага неабходны больш сур'ёзныя фінансавыя магчымасці". – "Вы збіраліся перапрадаваць ігракоў..." – "У мяне няма магічнай шапачкі альбо палачкі. Мы заяўлялі, што хочам за тры гады пабудаваць і змяніць у Бабруйску".*

Тры гады расіяне чакаць не сталі. Як таямніча зімой гэтага года яны з'явіліся, такім жа чынам летам і зніклі. Услед за гэтым па іншых клубах разбегліся і футбалісты, а "Белшына", якая яшчэ год таму была ў лідарах, заняла ў турнірнай табліцы перадапошняе месца і з трэскам вылецела з вышэйшай лігі ў ніжэйшы дывізіён. Праект завяршыўся – каманду паспяхова развалілі.

Зрэшты, адэкватныя людзі з самага пачатку прагназавалі такі фінал. Дзіўна было бачыць іншае – як прагна клююць на авантурных "расійскіх інвестараў" дзяржаўныя чыноўнікі. Зрэшты, такая сітуацыя не толькі ў спорце. Калі сваіх мазгоў няма, то чужыя ўжо не дапамогуць.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

Знакі неспакою Міхася Скоблы

Сваё 50-годдзе адзначае Міхась Скобла. Большасці чытачоў "Народнай Волі" гэты таленавіты чалавек вядомы як паэт са сваім адметным светабачаннем, надзвычай чуйны да беларускага слова. З нагоды юбілею нялішне было б згадаць пра яго асветніцкую і арганізатарскую дзейнасць: напрыклад, у значнай ступені дзякуючы менавіта яму мы сёння нашмат глыбей, чым раней, ведаем пра жыццё і творчасць вялікай пакутніцы за наш народ і выдатнай паэткі Ларысы Геніюш ці можам наведаць нядаўна створаную пры старажытнай гродзенскай Каложы бібліятэку яе ж імя...

Сёння ж я хацеў бы звярнуць увагу на толькі што выдадзеную прыватным выдавецтвам "Кнігазбор" з дапамогай Саюза беларускіх пісьменнікаў кнігу выбранай эсэістыкі Міхася Скоблы пад назвай "Саркафагі страху" з арыгінальным падзагалоўкам "Прознае".

У гэтым салідным, амаль на 400 старонак, томе мы знойдзем напісаныя ў розныя гады творы, якія, як трапна заўважана ў выдавецкай анатацыі, уяўляюць сабой "сплаў асабістых успамінаў і ўдумлівых развагаў на літаратурныя і гістарычныя тэмы". Сапраўды, у кнізе ў чыстым выглядзе чытач не знойдзе ані ўспамінаў як такіх, ані развагаў, не "падсвечаных" гэтымі самымі ўспамінамі. Так напісаны найлепшыя, на мой погляд, тэксты гэтай кнігі: "Украінскі фронт Быкава", "Дудар, якога слухала неба" (пра барда Зміцера Сідаровіча), "Мацак ад Дамашэвіча, альбо Нацыяналіст у кубе", "І адна ў полі воін" (пра расійскую дысідэнтку Валерыю Навадворскую), "Бараніць вуллі свае" (пра дзяячку нашаніўскага Адраджэння, пісьменніцу і асветніцу Зоську Верас), "Ёй дадзена было перамагчы" (пра згаданую вышэй Ларысу Геніюш)... Уласныя ўражанні аўтара ад чытання твораў Анатоля Вярцінскага і асабістых з ім сустрэч пакладзены ў аснову эсэ "Знакі неспакою".

Іншая іпастась Міхася Скоблы – палемічна-крытычныя нататкі. Гэты жанр у нашым пісьменстве мае даўнюю традыцыю, якая сфарміравалася амаль паўтысячы гадоў таму, дзякуючы Сымону Будналу, Хрыстафору Філалету, Іпацію Пацею, Мялету Сматрыцкаму, ананімнаму аўтару "Прамовы Мялешкі", Цыпрыяну Камуняку... Міхась Скобла паказвае сябе цікавым сучасным палемістам. Можна, вядома, не ва ўсім пагаджацца з некаторымі Скоблавымі ацэнкамі асоб ці твораў, але, па-першае, гэтыя ацэнкі – вынік шчырых перажыванняў аўтара за лёс нашай мовы, культуры, за перспектывы нашай дзяржаўнасці, а па-другое, аўтар у сваіх палемічных артыкулах і нататках дэманструе адметную, вартую захаплення дасціпнасць. Прывяду толькі некаторыя з яго выказванняў і фармулёвак: "Майго дзедахутаранца бізунамі... заганялі ў калгас, праўда, прапаноўвалі і альтэрнатыву – Калыму" ("Купала Янка і лаянка"), "На якой казе выдавецтва "Беларуская энцыклапедыя" пад'ехала на вядомы адрас Маркса, 38, я не ведаю" ("Адкуль паходзіць народець"), "Што ж, суддзі ў сучаснай Беларусі насамрэч больш запатрабаваныя, чым энцыклапедысты" ("Пра энцыклапедыю "Максім Багдановіч"), "І закруцілася машына, якая ў нашай краіне стаіць заўсёды напагатове – механізм змазаны, экіпаж ніколі не спіць" ("У чым крамола "Гродназнаўства"?")...

А ф а р ы с т ы ч н а с ц ь мыслення Міхася Скоблы відавочная і ў іншых творах са зборніка "Саркафагі страху": "Язэпа Драздовіча можна назваць першым беларускім касманаўтам" ("Першы касманаўт, альбо Vivat Albarussia liberta"), "Могілкі Росы – адзінае месца ў свеце, дзе беларусы вышэй за ўсіх" ("Бараніць вуллі свае"), "Беларуская паэзія падае нам *вярба*-льны знак" ("З рабра беларускай вярбы")...

Сто гадоў таму Вацлаў Ластоўскі напісаў простую і даходлівую брашуру пад назвай "Што трэба ведаць кожнаму беларусу". Міхась Скобла ў сваёй кніжцы таксама адказвае на пытанне свайго папярэдніка, але ў большай ступені ён распавядае нам пра тое, што кожны беларус павінен *адчуваць*, за што павінен *перажываць*. У гэтым, на мой погляд, палягае каштоўнасць кнігі "Саркафагі страху", якую можна набыць у кнігарнях "Белкнігі" і ў незалежных кнігараспаўсюджвальнікаў.

Лявон БАРШЧЭЎСКІ.

Рэкламны аддзел: narodnayav@gmail.com
тэл.: +375 29 8 444 725, +375 29 111 30 77, +375 17 328-66-09

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 5.12.2016 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 34 10 экз. Заказ № 4816

